

Sava

GLASILO KOLEKTIVA TOVARNE
GUMIJEVIH IZDELKOV SAVA KRANJ

1961-2

Dogodki iz mednarodnih aren

PRESEDNIK TITO se mudi na potovanju po afriških državah. Na sporedu so obiski v Gani, Togu, Liberiji, Gvineji, Tuniziji, Maroku in Združeni arabski republiki. Poglavitna namena poti: utrjevanje politike miroljubne in aktivne koeksistence, ki jo bolj ali manj zastopajo te države, ter okrepitev zvez med njimi in Jugoslavijo, ki naj se otipljivo izrazi v vrsti gospodarskih in tehničnih sporazumov.

KRIZA V KONGU je prešla z umorom predsednika zakonite kongške vlade Patricea Lumumbe, ki so ga ubili kolonialistični prijatelji okrog Kasavubuja in Combeja, v novo, morda odločilno obdobje. Umor Lumumbe je sprožil po svetu ogorčene demonstracije. To velja med drugim tudi za Jugoslavijo. Kongo je zdaj dejansko razdeljen na več precej samostojnih pokrajin, v katerih vladajo samostojne in »samostojne« vlade in »vlade«. Zakonita vlada Lumumbe deluje pod vodstvom najbližjega sodelavca Antoineta Gizenge v prestolnici Vzhodne pokrajine Stenleville. Med njenimi četami in silami zahodno usmerjenih in kolonializmu vdanih veljakov prihaja do občasnih spopadov, ki bi se prav lahko spremenili v državljansko vojno.

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE, ki poteka na sedežu Organizacije Združenih narodov v New Yorku, se vsaj v začetku suče predvsem okrog Konga in vloge odposlanstva OZN v tamkajšnji krizi. — Izvenblokovske in vzhodne države večinoma trdijo, da je vloga tega odposlanstva usmerjena z Zaboda, kar je dejansko po vseh znamenjih sodeč tudi res. Sile OZN so stale popolnoma ob strani, ko so skupine zahodnjaške kolonialistične zarote pobijale vse vidnejše voditelje nacionalnega gibanja. Velika skupina izvenblokovskih držav si prizadeva, da bi izsilila za delo tega odposlanstva takšna navodila, da bi mu bila njegova prvotno načrtana, prava, nepristransko posredniška vloga spet zagotovljena.

V ZDRUŽENIH DRŽAVAH je prevzela oblast nova demokratska vlada pod vodstvom trinštiridesetletnega prezidenta Johna Fitzgeralda Kennedyja. V zvezi s tem je opaziti, da je zavel v ameriški prestolnici Washingtonu v marsičem nov duh. Kennedyeva vlada je pripravila ali pa še pripravlja pregled in revizijo cele vrste ameriških zunanje- in notranje političnih postavk. V zvezi s tem je videti, da se pripravljajo precej obširna in dolgotrajna pogajanja med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo o ureditvi poglavitnih svetovnih vprašanj. Med njimi morda na prvem mestu: razorožitev.

BOJI V LAOSU so nekoliko potihnili, ker je postalo jasno, da ne leвица ne desnica ob tolikšni zainteresiranosti in posredovanju obeh največjih velesil in blokov ne bosta mogli vojaško zmagati. Kaže, da gre razvoj po tibem sporazumu med velesilami, notranjimi silami v deželi in drugimi zainteresiranimi državami v smer neutralizacije. Dosti govorijo o tem, naj bi nekdanji predsednik zakonite laoške vlade, princ Suvana Fuma, sestavil novo koalicijsko vlado, kamor bi vključil predstavnike vseh smeri laoškega političnega življenja. Velesile bi v tem primeru zagotovile, da bodo spoštovale nevtralni položaj Laosa. dd

IZ VSEBINE:

NOVI SISTEM DELITVE
DOHODKA
V NAŠEM PODJETJU
MED PRVIMI SMO ...
KAKŠNA JE POT
NAŠE NADALJNJE
REKONSTRUKCIJE?
ČLANI NAŠEGA KOLEKTIVA
MED KRVODAJALCI
EN DAN
V MEHANIČNI DELAVNICI
BILI SMO
V HRASTNIKU IN CELJU ...
OB 8. MARCU
O RAZGRADNJI KAVČUKA
OBČNI ZBOR
SINDIKALNE PODRUŽNICE
IZVEDELI SMO ...
DRUGI O NAS ...
ODBOJKARJI
SO PRIČELI Z DELOM
GASILCI SO ZBOROVALI ...
RAZVEDRILO
IN NAGRADNI NATEČAJ!

Slika na naslovni strani:

MLADINA BO SPET
ZASADILA KRAMPE IN
LOPATE NA AVTOMOBILSKI
CESTI
OD GRDELICE DO SKOPJA

NOVI PRAVILNIK O DELITVI OSEBNIH DOHODKOV V LUČI NOVIH GOSPODARSKIH PREDPISOV

Doglavitna načela

Na podlagi novih gospodarskih predpisov, ki bodo kmalu uveljavljeni, bodo delovni kolektivi samostojno razpolagali s čistim dohodkom. Ker so osebni do-

hodki sestavni del čistega dohodka, so tako kolektivi dobili pravico samostojno deliti delavcem del čistega dohodka za osebne dohodke.

Pri razpolaganju s čistim dohodkom — ko ga deli za osebne dohodke — gospodarska organizacija ni vezana na odobritev organov izven podjetja: niti ljudskih odborov ali sindikalnih svetov. Meje, čez katero višino osebnih dohodkov ne moremo iti — torej ni! Če je podjetje v taki meri sposobno, da ustvari več sredstev in več čistega dohodka, lahko nameni tudi več sredstev za osebne dohodke. Administrativnih omejitev torej ni!

ŠTIRIDESET LET!

Letos slavi naša tovarna pomemben jubilej. Pred štiridesetimi leti so ustanovili v današnji valjarni obrata I. podjetje »Vulkan«, ki je bila prva jugoslovanska tovarna gumijastih izdelkov. Štirivaljni kalendar, mešalni dvovaljničnik, šest ročnih preš in ena etažna, vse že rabljeno — to je bil začetek! In še tega kaj skromnega obrata, ki pa je le dajal lep profil, se kranjski trgovci-ustanovitelji niso dolgo veselili. Kmalu ga je pohrustal mednarodni kapital! Že leta 1925 je obrat prišel pod vpliv Dunajčanov, leta 1931, to je deset let po ustanovitvi, pa so le-ti odkrito nastopili pod novo firmo »Semperit, jugoslovanska tovarnica gumijevih izdelkov«. Tako je šel razvoj kapitalističnega vodstva podjetja po svoji poti izkoriščanja, petokolonskega izdajstva in narodnostnega zatiranja, hkerati pa se je porajal in krepil njegov grobar — napredno delavsko gibanje v podjetju. Komunistična organizacija, rde-

či sindikat, kolektivne pogodbe, stavkovno gibanje, Osvobodilna fronta, Narodno-osvobodilna vojska, skozi vse te faze je šel delovni kolektiv in tako doprinesel bogat delež k socialistični revoluciji. Z revolucionarnim poletom je kolektiv sodeloval v graditvi socialistične ureditve.

Delavci so prevzeli podjetje v samoupravljanje. Tovarna je dobila povsem novo obličje. Novi stroji, moderna mehanizacija in novi tehnološki postopki so bili z izredno hitrim tempom uvajani in osvajani.

Produktivnost se je po vojni podvojila. In še jo bomo močno dvignili v novi petletki. Ob vseh teh uspehih je 40-letnica obstoja naše tovarne jubilej, ki lahko navdaja kolektiv s ponosom in zadovoljenjem. Zlasti vse priznanje vsem onim, ki v kolektivu sodelujejo že dve, tri desetletja in tistim, ki so v njem delali mnoga leta in že uživajo zasluženi pokoj!

DRAGO DOLINŠEK

Zaradi čedalje večje samostojnosti gospodarske organizacije pri razpolaganju s čistim dohodkom bo nastalo eno poglavitnih vprašanj: ali bo podjetje znalo dovolj dobro gospodariti?

Če si bomo znali pravilno načrtati lastno poslovno politiko in če bomo znali dobro gospodariti, ni prav nobene bojazni, da ne bi mogli najti tisto pravo ekonomsko mejo med celotnim dohodkom in sredstvi za osebne dohodke.

Naš gospodarski sistem doživlja pomembne sprostitev. Sprememba deviznega režima čedalje bolj terja odgovor na vprašanje naše konkurenčnosti na svetovnem trgu. Če bi gospodarska organizacija zaradi nesorazmerno visokega deleža osebnih dohodkov ne bila konkurenčna, ji lahko družba zmanjša zaščito v zunanjetrgovinski izmenjavi in tako izravna mejo zaslužkov na ustrezno raven. Če pa doseže podjetje konkurenčnost na svetovnem trgu, je seveda upra-

Prav vsako delovno mesto je pomembno in doprinaša k splošnemu napredku podjetja

vičeno na višje osebne dohodke. Pri tem pa je treba seveda upoštevati, da so potrebna precejšnja vlaganja za uspešno poslovanje podjetja, spriču nenehnega in hitrega tehničnega napredka v svetu.

S sprejetimi izpopolnitvami našega gospodarskega sistema — ki ima namen odstraniti ostanke administrativnega poslovanja — se odpirajo gospodarskim organizacijam večje možnosti. Podjetja si bodo morala izdelati lastni sistem delitve dohodka in nagrajevanja, ki ne bo smel več sloneti na šablonah dosedanjih tarifnih pravilnikov. Sistem nagrajevanja mora biti samostojen, upošteva vse okoliščine, ki vplivajo na dohodek. Gre predvsem za ustrezno rešitev gospodarske funkcije osebnega dohodka; saj bo osebni dohodek spodbujal delavca, da bo čim več prispeval h gospodarskemu uspehu celotnega podjetja. Osebni dohodek pa bo hkrati odvisen od njegovega lastnega uspeha, uspeha posamezne ekonomske enote, podjetja itd.

Plačevanje delavcev na podlagi starih tarifnih pravilnikov je vsebovalo določene elemente plač. Ta sistem posameznega delavca ni navajal k temu, da bi se zanimal tudi za gospodarski uspeh celotnega podjetja. V novih pogojih našega gospodarskega sistema pa je to načelo nevzdržno.

Novi način delitve osebnega dohodka, ki ga v našem podjetju uvajamo (le-ta je še v izdelavi), upošteva vse spodbudne težnje, ki jih je predvidel zakonodajalec z novimi gospodarskimi predpisi. Ta novi način pa mora biti seveda v skladu s celotno gospodarsko politiko podjetja. V prvi vrsti si moramo ustvariti jasno podobo o tem, kako nastaja dohodek, kakšni so njegovi viri, katere okoliščine vplivajo na njegovo višino itd. Skratka — priti moramo do tega, da si bomo na jasnem o ceni vsakega proizvoda, v vseh

fazah predelave. — Šele tako bo možo ustvariti obračune po ekonomskih enotah.

Zategadelj lahko trdimo: ekonomske enote niso le organizacijska zadeva, marveč predvsem stvar notranjega obračuna proizvodnje!

Šele na podlagi temeljitih gospodarskih izračunov bomo lahko izdelali ustrezen sistem delitve dohodka, ki bo imel pravo ekonomsko vlogo in bo spodbudno vplival na večjo delovno storilnost in boljše gospodarjenje v podjetju.

V našem podjetju pripravljamo tak način nagrajevanja, ki bo glede na načela decentralizacije delavskega samoupravljanja in delitve podjetja na ekonomske enote ter v največji meri spodbudno vplival na slehernega člana delovnega kolektiva, da bo le-ta čim bolj večal delovno storilnost in povečeval ekonomičnost proizvodnje. Predvidevamo, da bo osrednji pravilnik o delitvi osebnega dohodka podjetja zajemal le poglobljene odnose in instrumente delitve dohodka na ekonomske enote oziroma na obračunske enote. Določal naj bi le deleže ekonomskih enot v odstotkih pri prihrankih in drugih činiteljih, ki so posledica dobrega gospodarjenja kolektiva ekonomske enote. Vsaka ekonomska enota pa bo s pomočjo svojih izvoljenih predstavnikov v delavskem svetu ekonomske enote sprejemala lastne pravilnike o osebnih dohodkih, ki bodo vsebovali zlasti podrobne instrumente delitve sredstev za osebne dohodke med delavce ekonomske enote.

Predvideno pa je tudi, da bo kolektiv ekonomske enote uvajal lastna, posamezna ali kolektivna merila učinka povsem samostojno; pač glede na posebnosti ekonomske enote. Tako bo lahko kolektiv ekonomske enote vplival na višino sredstev za osebne dohodke v sorazmerju z uspešnostjo gospodarjenja ekonomske enote in njenimi delovnimi uspehi.

DECENTRALIZACIJA DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

MED PRVIMI SMO...

Naše delavsko samoupravljanje stopa v naslednje obdobje, ko težimo še bolj k neposrednemu samoupravljanju proizvajalca.

Delavski sveti so bili s svojim dosedanjim delom v nekem smislu večkrat oddaljeni od dejanskih, posebno pa od drobnih problemov, ki tarejo člane kolektiva. Zato je nastala potreba, da dosedanje oblike delavskega samoupravljanja še bolj približamo neposrednim proizvajalcem. To lahko dosežemo tudi tako, da izvolimo delavske svete ekonomskih enot.

Delo delavskih svetov ekonomskih enot naj bi postalo še širše, s še širšimi pooblastili, seveda v skladu s splošnimi zakonskimi predpisi in pred-

že zdaj predvidevamo več kot dvajset individualnih in kolektivnih meril za ugotavljanje delovnih uspehov. Naštel bi le nekatere:

- povečanje kakovosti
- povečanje količinske proizvodnje
- doseganje plana dohodka
- prihranek na materialu
- prihranek na režijskih stroških
- povečanje delovne storilnosti
- izpolnjevanje količinskega plana
- izpolnjevanje plana po izbiri
- boljše izkoriščanje delovnega časa
- uresničitev plana realizacije
- znižanje zalog materiala polizdelkov in kočnih izdelkov
- zmanjšanje zastojev v proizvodnji zaradi pomanjkanja polizdelkov
- zmanjšanje zastojev zaradi popravil strojev, naprav itd.

Izhodišča nagrajevanja po delu pa so seveda obračunske postavke, ki morajo biti odsev določanja kategorije dela. Z analitsko oceno delovnih mest bomo, ob podpori celotnega kolektiva, dobili osnovo za določitev dejanskih notranjih razmerij pri določanju obračunskih tarif.

S kakovostno spremembo nagrajevanja po delu se moramo zavedati, da prevzemamo nase vso odgovornost za gospodarjenje s sredstvi za proizvodnjo in z opredmetenim delom.

Novi sistem razdeljevanja osebnih dohodkov pa ne bo dosegel svojega namena, če ga bo izdelal le ozek krog tovarniških strokovnjakov. Njegova kakovost in učinkovitost bo odvisna v prvi vrsti od tega, kako bomo uspeli angažirati pri izdelavi sistema razdeljevanja osebnih dohodkov kar najširši krog neposrednih proizvajalcev!

MIRAN RIŽNAR

pisi o delavskem samoupravljanju. Delavski sveti ekonomskih enot naj bi imeli pravico končnega in samostojnega odločanja. Se pravi, naj bi bili njihovi sklepi končno veljavni. Razen tega naj bi imeli tudi pravico predlaganja posameznim osrednjim samoupravnim organom.

Voljeni člani delavskih svetov ekonomskih enot, ki so neposredno zaposleni v sami proizvodnji, naj bi imeli popoln pregled in vpogled v celotno problematiko posamezne ekonomske enote. S tem bi dosegli pravilnejše in natančnejše obravnavanje problemov, kakor tudi njihovo reševanje.

Delavski sveti ekonomskih enot naj bi obravnavali predlagane predloge in

Patrice Lumumba je mrtev. Domneva, ki je »visela« v zraku, je žal postala resnica. Ta dogodek je vzburkal vso svetovno javnost. Ljudje so spontano šli na ulice in ogorčeno izražali svoje nezadovoljstvo. To pa je bila obsodba vseh tistih nazadnjaških sil, ki mislijo, da kolonializmu še niso izpodkopena tla pod nogami. — Tudi člani našega kolektiva so se udeležili protestnega zborovanja v Kranju.

izpolnjevanje proizvodnih načrtov. — Prav tako naj bi imeli pravico sprejemanja finančnega načrta in njegove izpolnitve. Nadalje naj bi razpolagali s sredstvi investicijskega vzdrževanja — kakor tudi z delom sklada skupne porabe. Imeli naj bi pravico ocenjevanja delovnih mest, uvajanja vzpodbudnejših meril nagrajevanja, sprejemanje pravilnika o osebnih dohodkih ekonomske enote; nadalje izključno pravico pri razdeljevanju osebnih dohodkov in sistematizaciji delovnih mest posamezne ekonomske enote.

Dokončno naj bi odločali o sprejemanju, odpuščanju in premeščanju delavcev v ekonomski enoti. Imenovali in ukinjali naj bi posamezne komisije delavskega sveta ekonomske enote, ki mu pomagajo pri delu. Reševali naj bi pritožbe, imeli pravico odpisa osnovnih sredstev itd. — Delavski sveti ekonomskih enot pa imajo v vsakem pogledu pravico predlagati posamezne probleme osrednjemu delavskemu svetu v skladu s predpisi o delavskem samoupravljanju.

S prehodom na neposredno delavsko samoupravljanje ustvarjamo take po-

goje, da bodo proizvajalci sami kar najbolj smotrno gospodarili s proizvodnimi sredstvi. Hkrati s tem pa bodo lahko tudi dosegli povečanje osebnih dohodkov ter si tako zvišali svojo življenjsko raven.

Vloga osrednjega delavskega sveta pa naj bi bila reševanje nalog, ki so splošnega pomena za ves kolektiv, vsklajeval pa naj bi tudi delo med delavskimi sveti ekonomskih enot.

Člani delavskih svetov ekonomskih enot naj bi postali resnično najboljši delavci in delavke ekonomske enote.

Da bi to dosegli, so priprave za volitve ter za izpolnjevanje nalog in dolžnosti delavskih svetov ekonomskih enot — izredno pomembna naloga. Ves kolektiv mora biti seznanjen s prehodom na neposrednejše delavsko samoupravljanje v ekonomskih enotah, pri tem pa se morajo močno zavzeti tudi vse množične in politične organizacije v podjetju.

Le z dobrimi in učinkovitimi pripravami bomo položili trdne temelje za neposrednejše delavsko samoupravljanje in njegovo uveljavitev.

FRANC CELESTINA

POJASNILO

V prvi številki letošnjega letnika našega glasila je bilo objavljeno, da bo naša revija izhajala v letošnjem letu kot mesečnik, in sicer na podlagi ankete, ki jo je uredništvo razpisalo. Vendar, ko je bilo glasilo že v tisku, je delavski svet na svoji 11. redni seji sprejel sklep, da bo glasilo izhajalo do nadaljnjega še vsak drugi mesec. Prevladalo je namreč mnenje, da anketa (ker se je je udeležila manjšina delovnega kolektiva) ni odsev želje celotnega kolektiva po glasilu, ki bi bilo mesečnik. — S tem pojasnjujemo nesporazum iz prejšnje številke.

UREDNIŠTVO

ŠE SMOTRNEJE • NAPREJ

Samo dva odstotka delegatov se ni udeležilo letne konference sindikalne podružnice našega podjetja, ki je bila v nedeljo, dne 26. februarja letos. Ta ugotovitev, kakor tudi izredno živahna in plodna razprava je pokazala, da je imela sindikalna podružnica ob svojem letnem obračunu dejansko tudi kaj poročati. — Delo sindikalne podružnice je bilo v minulem obdobju uspešno in tako, da si ga je samo želeli, kakor je poudaril predsednik republiškega odbora tekstilnih, usnjarskih in gumarskih delavcev Slovenije, ki se je tudi udeležil skupščine.

Poročilo, ki ga je podal predsednik sindikalne podružnice tovariš Tone Razdrh, je bilo izredno izčrpno in je zajelo vso obširno problematiko, s katero se je ukvarjala sindikalna podružnica v minulem letu.

V ospredju nalog sindikalne podružnice je bila skrb za delovnega človeka. Velika pozornost se je posvečala zlasti socialno šibkim delavcem. O njih so razpravljali pododbori, kakor tudi sam izvršni odbor sindikalne podružnice. Nudili so jim moralno in materialno pomoč. Razen tega je tudi sindikalna podružnica

skrbela za dom onemoglih v Preddvoru.

Posebna skrb je bila posvečena prehrani delavcev in uslužbencev. Sindikat je skrbel, da je imel sleherni član kolektiva možnost prejemati topli obrok malice oziroma mrzla jedila po primernih cenah. Trenutno prejema v podjetju 700 delavcev in delavk topli obrok, okoli 300 pa se jih poslužuje mrzlih malic. Sindikalna podružnica se je zavzemala tudi za to, da se cene tem obrokom niso zvišale. Pri tej akciji je nudila vso pomoč tudi obratna ambulanta.

Vsa ta socialna dejavnost oziroma skrb za delovnega človeka pa bo zdaj v podjetju nekoliko lažja, ker smo dobili socialnega delavca. Sindikat se je močno zavzemal za odpiranje menze v obratu II, kjer lahko delavci dobe večerjo oziroma kosilo po dostopnih cenah. Za vso to socialno zaščito in regres je bilo porabljenih v lanskem letu več kot 16 milijonov dinarjev.

Ko govorimo o skrbi za delovnega človeka je treba omeniti tudi letovanje v počitniških domovih. Izkazalo se je namreč, da imamo za letovanje članov našega kolektiva premalo zmogljivosti.

Dosedanji predsednik sindikata Tone Razdrh med branjem poročila

V Crikvenici je lani letovalo 474 članov kolektiva. Zato je sindikat razpravljal o tem, da bi bilo treba najti na Jadranu še kak počitniški dom. V počitniškem domu na Pokljuki pa je koristilo svoj letni dopust 118 članov kolektiva oziroma njihovih svojcev.

Sindikat je tudi sicer skrbel za svoje člane. S pomočjo sindikalne podružnice so člani prejeli več kot 800 ton premoga, 700 kub. metrov drv in okoli 20 ton jabolk. Za vse to so skrbele posamezne komisije, ki so delovale v okviru izvršnega odbora sindikalne podružnice in zaslužijo zato vse priznanje.

Sindikalna podružnica je skupaj z mladinsko organizacijo in organi delavskega samoupravljanja napravila številne izlete in strokovne ekskurzije po delovnih kolektivih sorodnih strok, kakor tudi v razne partizanske kraje. Želeli bi bilo, da bi zlasti slednje prirejali letos v kar največjem številu, ko že proslavljamo 20-letnico vstaje.

Decentralizacija delavskega samoupravljanja

Sindikalna organizacija je v zadnjem času pokazala tudi živahno dejavnost v pripravah za decentralizacijo delavskega samoupravljanja in z ustanavljanjem delavskih svetov ekonomskih enot. Člani sindikata so skupaj s političnimi organizacijami, kakor tudi s kadrovskim oddelkom v podjetju razpravljali o vseh problemih, ki zadevajo približevanje samoupravljanja k neposrednemu proizvajalcu. Iz razprave na skupščini pa je bilo zaslediti tudi predloge, da bi bodočim decentraliziranim samoupravnim organom prilagodili tudi organizacijo sindikalnih pododborov, ki naj bi v prihodnje še bolj pridobili na svojem pomenu in vlogi.

Sindikalna podružnica se je hkrati z drugimi političnimi organizacijami in upravo podjetja zavzemala za spodbudnejše oblike nagrajevanja. Sindikat se je zavzemal za napredna stališča nagraje-

Živahna razprava med odmorom...

Razprava ni pojenjala niti v odmoru. Marsikak problem je bilo treba načeti, izmenjava misli in mnenj pa je bila samo koristna...

vanja po učinku, kajti le na tak način je možno povečati proizvodnjo in hkrati s tem tudi osebne dohodke oziroma življenjsko raven vsakega posameznega člana kolektiva.

Žal je med nekaterimi člani našega kolektiva še precej primitivnih gledanj na nagrajevanje po delu. Nekateri menijo, da je mogoče nagrajevati po učinku le delavce, češ da je le njih moč meriti s fizičnimi merili (kosi, kilogrami itd.). — Izkušnje pa nam jasno govore, da lahko kak delavec dosega zelo velik delovni učinek, hkrati pa kolektivu malo koristi, ker bodisi čez mero troši orodje in uničuje stroj, uporablja več pogonske energije, izdeluje manj kakovostne izdelke in podobno. V novem pravilniku o delitvi dohodka bo treba še zlasti urediti spodbudnejše nagrajevanje za te režijske službe, da bo delovna storilnost in gospodarnost v podjetju hitreje rasla. In to ne na rovaš večje obremenitve proizvodnih delavcev, marveč s pomočjo kakovostnih sprememb v delovnem procesu. Brez ekonomskega interesa delavcev v vseh službah, ne moremo govoriti o popolnem sistemu nagrajevanja po učinku.

Stanovanja

V letošnjem letu bo po dosedanjih pogodbah dograjenih in vseljivih 72 družinskih stanovanj. Stanovanjska komisija pri sindikalni podružnici je v štirih letih svojega delovanja opravila precejšnje delo. Obiskala je več kot sedemdeset prosilcev za stanovanja in se tako neposredno prepričala o dejanskem stanju. Razen ugodnega stanja pa je komisija opazila tudi pojav, ki je vreden graje. Nekateri člani kolektiva pred vselitvijo kažejo veliko aktivnost in skromnost,

potem, ko dobe stanovanje, pa se ta njihova aktivnost — vsaj pri nekaterih — spremeni v nasprotje. Opaziti je bilo tudi kršenje stanovanjske discipline. Posamezni stanovalci si laste pravico, sprejemati druge stanovalce v svoja stanovanja, brez pristanka in vednosti komisije. Takih in podobnih primerov je več v vrstnih hišah na Gaštejcu in na Stari cesti.

Reševanje stanovanjske problematike v našem podjetju zavzema zadnja leta vidno mesto. Zato je podjetje v letošnjem letu predvidelo 164 milijonov dinarjev za družbeni standard. Pri tem so na prvem mestu stanovanja. Gradili pa bomo tudi samski dom in tako rešili vrsto prošelj naših samcev. — To pa še vedno ne bo zadostovalo, kajti v minulem letu se je število prosilcev povečalo od 78 na 153.

S tako stanovanjsko politiko moramo v prihodnje še nadaljevati, s perspektivo, da bomo leta 1962 rešili vsaj večino prošelj članov našega kolektiva. Stanovanjska komisija bo morala pri tem iskati še različne načine, kako priti do kar največjih sredstev za gradnjo stanovanj: od varčevanja do prostovoljnega vlaganja v stanovanjski sklad itd.

Udeleženci občnega zbora so sprejeli sklep, da je potrebno borcem in udeležencem NOB v prihodnjih dveh letih preskrbeti ustrezna stanovanja.

Izčrpana razprava na letni konferenci je na eni strani temeljito osvetlila delo sindikalne organizacije v minulem letu, hkrati pa navrgla obilico problemov, s katerimi se bodo morali sindikati spoprijeti v prihodnjem obdobju. Ne le skrbi za človeka — ki mora biti tudi nadalje ena pglavitnih njegovih nalog — temveč tudi glede na hiter in močan razmah podjetja, ki je predviden z njegovo nadaljnjo rekonstrukcijo.

Drugi o nas

»BORBA« Beograd, dne 15. februarja 1961.:

»Centar za stručno osposobljanje i obrazovanje kadrova u »Savi« počeo je rad u januaru ove godine. Centru je poveren vrlo težak i odgovoran zadatak. Kako je zamišljeno, Centar za stručno osposobljavanje kadrova fabrike »Sava« služiti će pre svega za potrebe matičnog preduzeća. Medjutim u njemu se mogu osposobljavati radnici i iz drugih gumarskih preduzeća iz naše zemlje... Momentano se u »Savinom« centru nalaze radnici iz pirotskog »Tigra«, niškog »Vulkana« i budući radnici fabrike gumarskih proizvoda u Skopju... Planiranje stručnog osposobljavanja i obrazovanja u »Savi«, vrši se na osnovu ciljeva i perspektive preduzeća, njegove poslovne politike, kritičnih tački proizvodnje i slično...«

»LJUBLJANSKI DNEVNIK«, dne 25. februarja 1961.:

»Minule dni je pričel z delom prvi gumarski razvojni izobraževalni center, ki so ga ustanovili v tovarni »Sava« v Kranju...«

»GLAS«, Kranj, dne 16. februarja 1961.:

»Delovni kolektiv tovarne »Sava« v Kranju je lani dosegel izredno lep uspeh. Letni proizvodni načrt je količinsko presegel za osem odstotkov... Ta odstotek je eden najvišjih, ki so jih dosegli v proizvodnji omejenega kolektiva v zadnjih letih...«

Naša rekonstrukcija v prihodnje

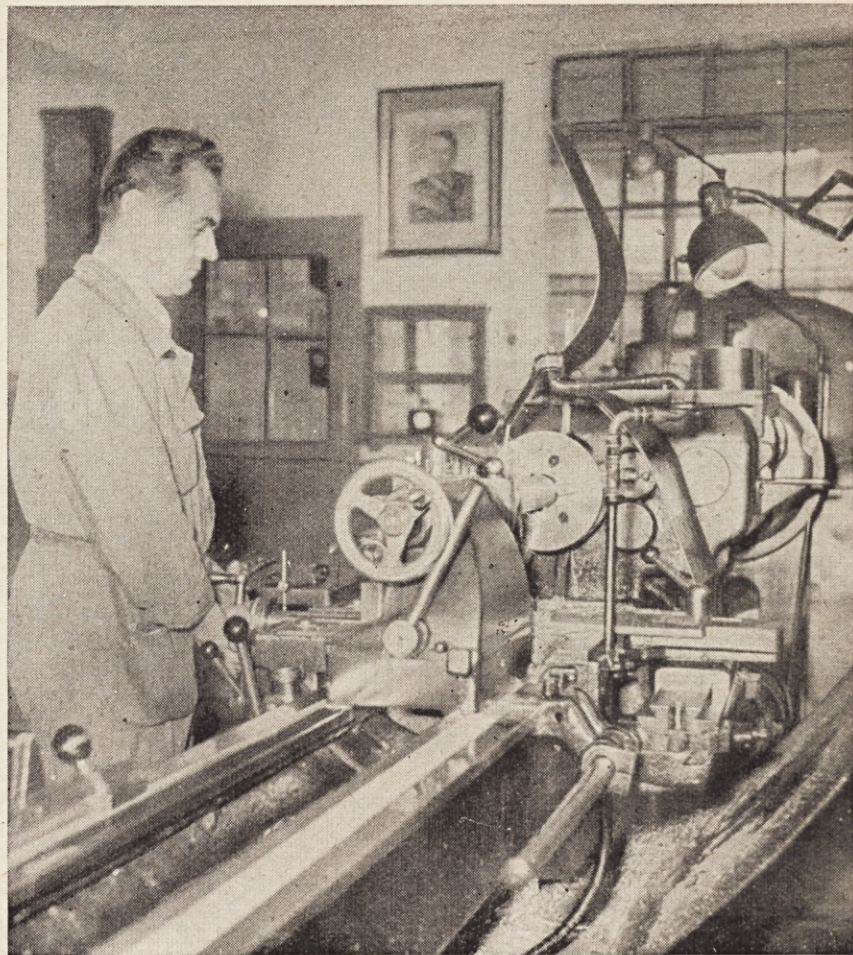
Lani smo zaključili prvo obdobje rekonstrukcije avtopnevmatikarne v obratu II na Gaštejju. Priprave za to rekonstrukcijo segajo še v leti 1952/53, ko smo opravili prve analize in raziskave. Šele maja 1956. leta pa je bil odobren prvi investicijski program, ki je bil znižan zaradi previsoko zastavljenih zmogljivosti. Investicijski program pa je bil dokončno odobren šele septembra 1957. leta, ko sta bila hkrati odobrena idejni in glavni projekt za gradnjo.

Da bi preskrbeli potrebne stroje iz uvoza, smo aprila meseca 1958. leta najeli iz splošnega investicijskega sklada pri Narodni banki posojilo. — Ta denar pa smo lahko izkoristili šele decembra, takrat smo tudi sklenili pogodbe za dobavo strojev in opreme. Delež strojev, predvidenih za rekonstrukcijo, ki smo jih morali uvoziti, je znašal skoraj 85 odstotkov. Zaradi vseh zamud smo začeli dobivati stroje iz inozemstva šele v drugem četrtletju 1959. leta. Te dobave so se nato nadaljevale še v začetku 1960. leta. Vse to je povzročilo, da smo začeli s poizkusno proizvodnjo šele 1. aprila in ne 1. januarja lani, kot je bilo to prvotno predvideno.

Montažo dela strojev in naprav v avtopnevmatikarni smo kmalu opravili. — Tudi sama poizkusna proizvodnja je že v začetku dala dobre rezultate. Za vse to gre priznanje vsem članom delovnega kolektiva, ki so bodisi posredno ali neposredno pri tem sodelovali. — Posebna pohvala pa velja našemu vodilnemu in strokovnemu kadru, ki je vložil vse sile, da so bili ti uspehi doseženi.

V nadaljevanju rekonstrukcije obrata II pa so nastali težavni problemi glede razširitev avtopnevmatikarne in drugih proizvodnih oddelkov. Takrat namreč nismo predvidevali možnosti za nadaljnjo razširitev tega obrata, saj niti osnovna razporeditev objektov ni predvidevala kakršnekoli večje rekonstrukcije. Vzrok temu je bilo bržkone dejstvo, da smo prvotno upoštevali že obstoječe stare objekte.

Z nadaljnjo rekonstrukcijo v obratu II, ki jo predvidevamo v razdobju od 1961 do 1964. leta in dalje, pa moramo že pri projektiranju zajeti vse bistvene čimtelje, ki terjajo povečanje tako količinske pro-

Zavzetost in koncentracija sta nujna pogoja za uspešno delo na delovnem mestu...

izvodnje, kakor tudi asortimana. Dosedanje izkušnje so nam pokazale, da je bilo prvotno predvideno povečanje proizvodnje, upošteva je rekonstrukcijo, nepravilno načrtovano.

Danes lahko ugotavljamo, da moramo marsikaj spremeniti, kar smo pred leti predvidevali in dogradili. Razen tega moramo vnovič vse proučiti in priti do zaključka, kako vskladiti posamezne objekte, glede na smotno povezavo tehnološkega procesa in usklajevanja povečanja zmogljivosti.

Že zdaj moramo predvideti dokončen in zaključen objekt s popolnoma določeno zmogljivostjo tako po količini kakor tudi po izbiri. Upoštevat pa moramo pri določanju naših dokončnih zmogljivosti tudi možnost uvajanja čimvečje mehanizacije. Naš poglobitvi serijski izdelek — avtopnevmatika — nam daje široke možnosti za to. Tudi naš nadaljnji gospodarski razvoj terja to od nas. Res je, da so za to potrebna znatno večja finančna sredstva. Vendar, če primerjamo izdatke za mehanizacijo s tistimi za komunalno dejavnost ter družbeni standard na novo zaposlene delovne sile, se nam to še vedno izplača.

Vse to terjaja, povsem razumljivo, več časa in stroškov. Vendar to pot moramo nadaljevati in ne bi bilo prav, da bi se nam pripetile iste pomanjkljivosti kot v minulem obdobju rekonstrukcije, ko smo

po nepotrebnem zapravljali čas in tudi denar.

Trenutno je nadaljevanje rekonstrukcije na mnogo boljši poti. — Upoštevali smo predvidene zmogljivosti, ki so v skladu z razvojem našega gospodarstva. Morebiti je le v majhni meri upoštevana možnost mehanizacije in smotrna povezanost medfazne proizvodnje. Naši strokovnjaki, ki jim je elaborat na skrbi, imajo o tem pravilne poglede in predloge. Ob tem pa nam mora biti jasno, da tako zahtevno in obširno delo terja čas in popolno zavzetost pri reševanju te pomembne naloge. To pa, žal, ni možno zaradi pomanjkanja strokovnega kadra, ki se ukvarja z elaboratom ob opravljanju svojega vsakdanjega dela in skrbi za proizvodnjo.

Namen tega sestavka je poudariti pomembnost vztrajanja na zastavljenem programu gradnje in upoštevanju še večjih možnosti mehanizacije in smotrnosti povezave tehnološkega procesa. Iz prakse vemo, da obstajajo dostikrat objektivni razlogi za to, da med reševanjem zadane naloge odstopamo od že predvidenih in obdelanih objektov. Zavedati pa se moramo, da ima tako popuščanje lahko občutne posledice gospodarskega in političnega pomena. Zato se zavedajmo odgovornosti pred vsem kolektivom in skupnostjo.

FRANC CELESTINA

Z letošnje proslave Dneva žena v našem podjetju

Ob 8. marcu

Čas nezadržno teče in življenje gre z velikimi koraki naprej. — Spet je prišel osmi marec — mednarodni dan žena, ki ga praznujejo vse napredne sile sveta že več kot petdeset let. Jugoslavija je ena tistih držav, ki so sprejele ta praznik, kot politični praznik najnaprednejših sil.

Leta 1910 so v Kopenhagenu razglasile socialistke 8. marec za mednarodni ženski dan in s tem postavile zahtevo po popolni enakopravnosti, po enaki plači za enako delo in zahtevo za družbeno zaščito žene kot delavke in matere.

V večdesetletnem razdobju so mnoge žene trdno in pogumno stale v revolucionarnih vrstah, v boju za pravice delovnih ljudi, ki ga je bojevala partija. Žene, delavke, so množično sodelovale v stavkah, ki jih je organizirala KP, v številnih javnih demonstracijah so pogumno terjale izboljšanje gospodarskega stanja, delo in kruh, pošteno plačilo; upirale so se diktaturi in terorju, ki so ga glasno obsojale skupaj z moškimi tovariši, nešteto krat pa so tudi same terjale svoje pravice enakopravnosti. S tem pa so se postavljale težkim potem skozi ječe in taborišča, mučenjem in preganjanjem.

Naša KP se je že pred vojno zavedala resničnosti Leninovih velikih besed, da je »trajnost revolucije odvisna tudi od tega, v kolikšni meri sodelujejo v njej žene.« Žene same pa so se dobro zavedale, da je to edina organizacija, ki se bori tudi za njihove pravice, saj se je borila med drugim tudi za zmanjšanje delovnega dne za žene in otroke, za uvažanje socialnega zavarovanja za delavke,

za socialno zdravstveno zaščito mater in otrok ipd. Povezala je ženske v krožkih, kjer so se ideološko izobraževale in kasneje v »Rdeči pomoči« in sindikatih zbirale sredstva za pomoč družinam žrtev belega terorja, mobilizirancem španskih prostovoljcev itd.

Tako je bilo v začetku II. svetovne vojne mnogo žena pripravljenih za boj. V NOB so žene položile trden temelj enakopravnosti, o kateri je tovariš Tito dejal, da nam ni darovana. Saj 100.000 borb, preko 25.000 padlih in 40.000 ranjenih žena potrjuje trdno resničnost teh besed. Ko pa se je NOB začela, so bile prav žene neprecenljiva opora in pomoč, saj si ne moremo misliti bolničarskih čet in bolnišnic brez skrbne nege junaških deklet in žena, ki so tako prispevale svoj delež k zmagi in hkrati dosegle rešitev ženskega vprašanja, dosegle so dejansko svojo enakopravnost.

Naša enakopravnost je danes dejstvo, ki ga nihče ne more oporekati, saj ima svoj odsev v našem celotnem javnem življenju in udejstvovanju. Tu žene soodločajo, upravljajo in vodijo naše gospodarstvo, našo politiko, našo javno družbeno življenje nasploh.

Osmi marec je dan, ko se dviga v nas mogočen občutek povezanosti z vsemi naprednimi gibanji sveta.

Zato danes topel pozdrav predvsem starim revolucionarkam in borkam ter vsem ženam, ki se na svojih delovnih mestih in kot matere v družinah trudijo in delajo za boljši jutrišnji dan v naši socialistični domovini.

JOŽICA KERSTEIN

razen Crikvenice in Pokljuke še Bol

Sindikalna podružnica naše tovarne je letos še povečala zmogljivosti letovanja na morju. Razen Crikvenice in Pokljuke smo letos pridobili za člane našega kolektiva še idilično mesto Bol, na južnem delu otoka Brač. To naše novo letovišče je v neposredni bližini Splita. Ker sodi Brač že v južni del Jadrana, so tudi vremenski pogoji nadvse ugodni. Do Brača pripotujemo lahko z ladjo z Reke. Med krajšim postankom v Splitu si lahko ogledamo njegove zgodovinske znamenitosti, pa tudi daleč naokoli znani Marjan.

Hotel je ob lepi peščeni obali, blizu je tudi mrzli studenec. V hotelu je vsak večer ples. Ljubitelji filma bodo lahko obiskovali tudi kino predstave. Dobre kapljice prav tako ne manjka, južno sadje pa je že kmalu na trgu.

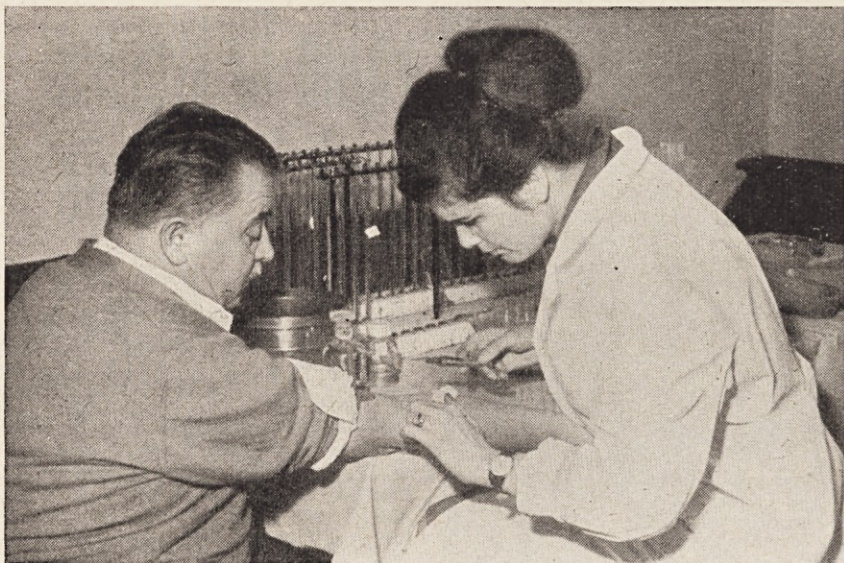
Iz Bola so lepi izleti na znano Vidovo goro, na Hvar in Solto, kakor tudi v Makarsko.

Od 15. do 30. maja bo tam letovalo 15 ljudi, ki jih bo penzion veljal 750 dinarjev. Junija in septembra pa 120 ljudi, ki bodo plačali penzion 900 dinarjev. Če bo večje zanimanje, bo možno tam letovati tudi julija in avgusta. Takrat bodo prenočišča v privatnih hišah, penzion pa bo veljal 1000 dinarjev. Kot kaže, bo tudi letos podjetje regresiralo del stroškov za penzion.

VLADO LAH

Prijeten je poletni oddih na Jadranu, ob morju, na topllem soncu...

Pre den oddaš kri, je potreben pregled ...

KRVODAJALSKA AKCIJA v tovarni »Sava« Kranj

Vsako leto imamo po vsej naši domovini krvodajalske akcije, ki imajo namen pridobiti čimveč krvi, ki jo porabimo pri transfuzijah v domačih zdravstvenih zavodih in bolnišnicah.

Sodobno zdravljenje raznih boleznij terja velike količine krvi. Mnogo krvi terja tudi naraščajoče število nesreč in operacij, brez katere bi si bilo težko zamisliti uspešnost zdravniških posegov.

Pripravljenost ljudi pomagati z lastno krvjo in s tem reševati neznana človeška življenja, je precejšnja. Ugotovljeno je, da je vključeno v krvodajalstvo tem več prebivalstva, čim bolj so ljudje kulturno razviti in napredni. Zavest človekoljubja je pri nekaterih ljudeh na taki ravni, da jih je ob dne-

ZAHVALA

Vsem prijateljem, vodji ekonomske enote 250, sindikalni podružnici, patronažni sestri in zdravniku dr. Jaku Vadnjalju, se za obiske, pomoč in darila najiskrenejše zahvaljujem.

Zdaj šele vem — ko me je bolezen nemočnega položila v posteljo — kaj pomeni za človeka v takem primeru res pravo tovarništvo!

Še enkrat — vsem najlepša hvala!

ALBIN ALIČ

vih krvodajalskih akcij sram stopiti na cesto brez krvodajalske značke.

Slovenci smo lahko ponosni na svoje človekoljubje, saj je dal kri 1957. leta vsak 46. prebivalec Slovenije, v letu 1960 pa je bilo ugotovljeno, da je Slovenija dala 15 ton krvi.

V naši tovarni je bila krvodajalska akcija 23. decembra lani. Sindikalna organizacija podjetja je bila pobudnik akcije krvodajalstva na proizvodnih sestankih po posameznih ekonomskih enotah. Tako je bil ves kolektiv seznanjen s pomenom krvodajalstva. Prikazali smo tudi film »Dragocena kaplja krvi«, ki ga je spremljala razlaga. Hkrati so bile razdeljene tudi prijave za prostovoljno krvodajalstvo.

Od 230 prijavljenih je bila kri odvzeta 203 članom našega kolektiva, to je 16 odstotkov vseh zaposlenih v tovarni »Sava«.

Skupina, ki je odvzela kri, je bila zelo zadovoljna z organizacijo akcije, saj je delo potekalo nemoteno.

Tovarniška sindikalna organizacija je ob zaključku priredila pogostitev krvodajalcev. Razpoloženje je kazalo globok občutek zadovoljstva, ki jih je prevzemal ob tem dejanju.

Nekaj krvi, ki jo je dal naš kolektiv, je bržkone že porabljen. Rešena mati in njen komaj rojeni otrok, ponesrečeni delavec, ki je spet sposoben za delo; vsi ti in še marsikdo drugi pa se nemo zahvaljujejo neznanemu rešitelju.

MARIJA SUŠNIK

Seznajamo vas

Z željo, da bi bili člani delovnega kolektiva naše tovarne kar najbolje obveščeni o delu organov delavskega samoupravljanja v naši tovarni, se je uredništvo revije odločilo objavljati kratke informacije s sej samoupravnih organov.

● Upravni odbor je na seji 18. januarja 1961 razpravljal o izpolnitvi družbenega načrta za december 1960 in za vse lansko leto. Člani so prav tako poslušali poročilo kontrole za isto obdobje. Analizirali so tudi zasluge v lanskem letu, govorili pa so tudi o načrtu kadrov in finančnem načrtu za leto 1961.

● Na seji, dne 23. januarja letos, pa je o istih vprašanjih razpravljal tudi delavski svet.

● Investicijski načrt in načrt izobraževanja, sta bili poglobljeni točki dnevnega reda seje upravnega odbora, ki je bila 28. januarja letos. Zlasti slednje vprašanje je vzbudilo precej pozornosti glede na začetno delovanje centra za izobraževanje v naši tovarni.

● Tudi delavski svet je dne 6. februarja razpravljal o investicijah

za leto 1961, kakor tudi o načrtu za izobraževanje. Člani delavskega sveta pa so govorili na tej seji tudi o nekaterih korekturah cen.

● Poročilo o izpolnjevanju sklepa upravnega odbora, poročilo o proizvodnji in kakovosti izdelkov v mesecu januarju letošnjega leta, pa so bila vprašanja, s katerimi se je ukvarjal upravni odbor na svoji seji dne 18. januarja 1961. Člani upravnega odbora pa so tudi poslušali poročilo o pripravah v zvezi z novim pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov.

● Poročilo gospodarsko-finančne komisije, kakor tudi poročilo o finančnem pregledu zaključnega računa za poizkusno proizvodnjo, pa sta bili osrednji točki dnevnega reda seje delavskega sveta, ki je bila 20. februarja letos.

Po darovanju krvi je sindikalna podružnica priredila prostovoljnim krvodajalcem skromno zakusko

IZLET SREDNJETAHNIŠKE GUMARSKÉ ŠOLE

Bili smo v Hrastniku in Celju

Slušatelji naše Srednje tehniške gumarske šole so si ob koncu drugega semestra zaželeli, da bi v naš učni program vključili tudi ekskurzijo v kake druge kemične tovarne. Tak ogled je bil spričo lažjega razumevanja tehnoloških kemičnih postopkov zares potreben. — Izbrali smo si Kemično tovarno in Steklarno v Hrastniku ter trboveljsko cementarno. — Ker pa je prva v rekonstrukciji, smo si ogledali le Steklarno, razen tega pa še Kemično tovarno v Celju.

Konec januarja — ko je termometer padel na — 18 stopinj Celzija in je bil to hkrati najhladnejši dan v letu — smo se odpeljali iz Kranja s tovarniškim avtobusom. Jutro je bilo čudovito. Na Trojanah smo si že morali ogreti premražene želodce, kajti grelna naprava v našem avtobusu ni zaslužila ocene — odlično.

Ko smo v Hrastniku srečno našli vhod v Steklarno — in to ni bilo tako preprosto — nas je prijazna spremljevalka pospremila na ogled tovarne.

Videli smo mešanje surovin za navadna stekla in talilne postopke v talilnih pečeh oziroma loncih. Opazovali smo, kako steklarji s pomočjo steklarskih pip jemljejo določeno količino steklene gmote iz peči oziroma lonca. Nato spretno — s pihanjem ali raznimi drugimi gibi — ter vlaganjem delno obdelanih kosov v kalupe, grobo izoblikujejo stekleno gmoto v zaželen izdelek. Nato pomožna delavka na lesenem drogu — ki se običajno ob dotiku z vročim kosom vneme — odnese v kanalsko hladilno napravo. Tako imajo v tem oddelku neke vrste bakljado »na tekočem traku«. V kanalski napravi se izdelki postopoma ohladijo, ker bi v nasprotnem primeru steklo pokalo. Vi-

deli smo tudi izdelavo marmoriranih svetilk. To dosežejo tako, da še vroče, grobo izdelane lestence povaljajo po lesenem pladnju (na katerem so v vzorčastih utorih stekleni drobcji, ki imajo želeno barvo), nato steklar šele dokončno izoblikuje izdelek. Za preprostejše izdel-

ke, kot so stekleničke za zdravila, debelejši kozarci, steklenice za pivo in podobno, pa uporabljajo avtomatski stroj, ki sam zajema gmoto, jo izoblikuje, ohladi in odda v transportno napravo.

Ogledali smo si tudi novi del tovarne, ki je začel obratovati ob Dnevu republike. Ta tovarna je mnogo bolj svetla, prostornejša in lepša od starejšega dela. — Polagoma bodo preuredili celotno podjetje. Ogledali smo si še brušenje kozarcev, odstranjevanje steklenega iztisa z izdelkov ter barvanje vaz itd. Na steklopibaških delovnih mestih so pretežno mladi fantje in možje, ker za tako naporna delovna mesta, starejši niso več sposobni.

IN V CELJU...

V celjski Cinkarni smo si ogledali celoten postopek proizvodnje cinka. Razkazali so nam praženje cinkove svetlice v etažnih pečeh ter pridobivanje cinka s pomočjo redukcije s koksom. Kot stranski izdelek proizvajajo žvepleno kislino iz žveplovega dioksida. V oddelku za destilacijo cinka, kjer smo bili obdani od nešteti modrih plamenčkov, ki se ob tem postopku pojavljajo, smo imeli občutek, da smo v starih alkemističnih prostorih. Zanimanje je vzbudil tudi postopek pripravljanja pločevine za razne posebne namene v valjarni.

V kemičnem delu tovarne smo si razen priprave žveplene kisline ogledali tudi pridobivanje kemikalij: litopona, ultramarina, svinčeve glajenke, kromovega galuna in cinkovega belila.

Razložili so nam, kako pridobivajo belilo, ki je tudi naša pomembna surovina.

Po ogledu vseh teh podjetij smo se do dobra okrepcali. Pozno popoldne pa smo se vračali proti Kranju.

Na tem poučnem izletu smo videli marsikaj novega in zanimivega in se spoznali z delovnimi pogoji delavcev v drugih naših podjetjih.

Ing. META DUHOVNIK

Predstavniki uprave podjetja, kakor tudi predstavniki samoupravnih organov in političnih organizacij so pred kratkim obiskali samostan Pleterje na Dolenjskem. Po sklepu delavskega sveta so jim izročili dve sto metrov dubiranega platna in sicer 50 metrov patrom, 150 metrov pa šolskim otrokom. Obdarovanci so bili veseli te pozornosti našega podjetja

Kakovost in produktivnost

Življenjska raven je v prvi vrsti odvisna od delovne storilnosti in kakovosti proizvedenih dobrin.

Delovna storilnost v naši državi nenehno raste in bo še bolj v prihodnjih petih letih. Toda ne smemo prezreti dejstva, da povečanje delovne storilnosti ne pomeni le razširjanja industrijskega obrata ali povečanje proizvodnje za nekaj odstotkov, marveč pomeni prav tako smotno izkoriščanje surovin in delovne sile, čimboljše varčevanje in vzdrževanje strojev ter naprav, zmanjšanje izmeta, v prvi vrsti pa — dvig kakovosti. Pojma delovne storilnosti in povečanja kakovosti sta tesno povezana drug z drugim. Nikdar ju ne smemo ločiti, kajti kaj nam pomaga visoka delovna storilnost, če proizvodi kakovostno ne ustrezajo in obratno.

Paziti moramo namreč, da je izdelek kar najbolj poceni in na zadovoljivi kakovostni stopnji. Najboljši barometer za presojo kakovosti pa je tržišče. Vsako neupoštevanje mnenja potrošnikov je po temtaku lahko za proizvajalca usodno.

Povsem napačni so nazori nekaterih delavcev — proizvajalcev, da je za doseganje kakovostne ravni posameznega izdelka odgovoren le konstruktor, vodja

proizvodnje in šefi posameznih ekonomskih enot. Za dvig kakovosti in znižanje izmeta je odgovoren celoten kolektiv.

Preseganje norm na rovaš kakovosti in ozko gledanje zgolj osebnih koristi pri izpolnjevanju vsakdanjih nalog bo vsa naša prizadevanja že v kali ohromilo. Pri vseh članih kolektiva je zategadelj nujno privzgojiti večji čut odgovornosti. Prav sleherni posameznik lahko pri svojem delu vpliva na to, da so njegovi izdelki res kakovostni. Nihče ne bi mogel dopustiti, da izdelujemo nekalitete ali celo škart proizvode z edinim ciljem: norma, plan in osebni dohodek.

Posamezne napake v proizvodnji najprej opazi neposredni proizvajalec. Če zaradi tega trpi kakovost, je njegova prva dolžnost takoj obvestiti predstojnika in ustaviti delo. Odgovorni ljudje v proizvodnji pa so tako ali tako dolžni vse pomanjkljivosti čimprej odpraviti.

Navedel bi le nekaj primerov.

Iz kalupa za avtoplašče se je na kroni odtrgal del desena. Pri snemanju avtoplašča iz kalupa je nujno, da delavec napako opazi in bi moral takoj opozoriti delovodjo, ki bi odredil, da se kalup nemudoma odstrani iz proizvodnje. Tako bi izdelali le enega ali dva slabša kosa,

nikakor pa ne — denimo — pet kosov ali celo več.

In dalje!

Pri snemanju zamaškov za antibiotike iz kalupov opazi delavec na njihovi površini rumenorjavkaste lise, namesto da bi bili le-ti popolnoma beli. Ne ve, zakaj ta pojav! Če se zaveda svoje odgovornosti, bo na to takoj opozoril delovodjo, le-ta pa za odstranjevanje pomanjkljivosti odgovorne ljudi. — Na ta način bo škoda občutno manjša kot pa v primeru, če tega ne bo pravočasno sporočil.

Mnenje nekaterih članov našega kolektiva, da se da tudi izdelke z manjšimi lepnotnimi napakami vnovčiti, je le delno opravičljivo. Drži namreč, da se včasih pripeti, da kak proizvod kakovostno v celoti ne ustreza in ga še vedno lahko prodamo (n. pr. avtoplašči z nekoliko slabše zalitim desenom bodo prevozili prav toliko kilometrov kot tisti prva kvalitete I a).

Ta pomanjkljivost pomeni le lepnotno napako, zaradi katere mora biti uvrščen v II a proizvod in tudi prodan ceneje.

Škoda zaradi slabših izdelkov ne pomeni le zavrnjenega dela, pač pa tudi vso ustrezno režijo, da ne omenjamo zastoja.

Imeti moramo tudi pred očmi, da tržišče na sedanjih stopnjah čedalje manj »prenese« manj kakovostne izdelke. Še bolj se bo to pokazalo v naslednjih letih. Da to drži, nam govore reklamacije, ko nekateri naši potrošniki nočejo več sprejemati izdelke slabše kakovosti, dasiravno so cenejši. Vsaka ekonomska enota ima za svoje izdelke postavljene normative, ki določajo v odstotkih

— koliko izdelkov lahko uvrstimo kakovostno slabše vrste in

— kakšen odstotek je dopusten pri nezibeznem izmetu (iztis in škart proizvodi).

Ti normativi so postavljeni na podlagi dolgoletnih povprečij in praktičnih izkušenj.

Uspehi, doseženi v lanskem letu, so glede izmeta še kar zadovoljivi, saj smo predpisani normativ znižali za 0,1 %. To je pravzaprav malo. Vendar moramo upoštevati, da smo do konca septembra bili v poizkusni proizvodnji, kakor tudi da smo pričevali nove delavce v vseh oddelkih — posebno pa v pnevmatikarni in v obratu III na Vrhnikih. — Ne moremo pa biti zadovoljni z manj vrednimi izdelki, ki smo jih morali uvrstiti v II a in III a kakovost. Ne le, da se nismo držali normativov, marveč smo jih celo presegli: pri II a kvaliteti za 2 odstotka, pri III a pa za 0,91 odstotka. Ker je cena tem izdelkom nižja, smo zaradi tega izgubili precej milijonov.

Za primer avtopnevmatika: zaradi razlike v ceni smo utrpeli 84,163.270 dinarjev izgube, zaradi izmeta pa 13,275.100 dinarjev ali skupaj 97,438.370 dinarjev. Če upoštevamo še izgube pri drugih izdelkih, si lahko predstavljamo, kakšno izgubo smo utrpeli. — Zgolj z omenjenim zneskom (dejanska škoda je seveda mnogo večja) bi lahko kupili nekaj novih strojev ali pa zgradili 30 do 35 stanovanj za naše delavce.

Pomanjkljivosti in napak iz preteklega leta letos ne smemo več ponoviti. Nasprotno — doseči moramo večjo kakovost naših izdelkov in čimbolj zmanjšati proizvodnjo izdelkov manjše kakovosti. Ukreniti moramo vse potrebno, da ne bodo posamezne ekonomske enote pre-

Izvedeli smo

● Za potrebe družbenega standarda smo v naši tovarni lani uporabili skupno 186.300.000 dinarjev. Od teh sredstev je bilo kar 147 milijonov 750.000 dinarjev lastnih sredstev. V letošnjem letu pa predvidevamo za namene družbenega standarda 164.000.000 dinarjev, od tega kar 140.000.000 dinarjev iz lastnih sredstev.

● V Kranju je v teku nabiralna akcija za spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja med NOB. Delavski svet našega podjetja je na 11. redni seji, dne 23. januarja letos sprejel sklep, da bo prispeval Občinskemu odboru zveze borcev NOV Kranj, kot prispevek za zgraditev spomenika po 1000 dinarjev na vsakega zaposlenega delavca oziroma delavko. Potemtakem je naše podjetje prispevalo za spomenik revoluciji 1.300.000 dinarjev.

● Naši vratarji niso od muh. Njihova želja, da bi še naprej ostali člani kolektiva našega podjetja, se je ostvarila. Po sklepu delavskega sveta je bila razveljavljena pogodba s podjetjem »Varnost«. Tako so naši vratarji in nočni čuvaji na

lastno željo še naprej ostali člani delovnega kolektiva. S podjetjem »Varnost« pa je naše podjetje sklenilo pogodbo le glede izobraževanja vratarskega kadra.

Vratar — Ivan Leskove

● Že pred časom je delavski svet namenil 2.787.692 dinarjev za opremo ene zobne ordinacije v novo zgrajeni ambulanti na Zlatem polju. Pred kratkim smo morali temu znesku dodati še 145.699 dinarjev, ker so se stroški za nakup opreme za ta znesek povečali.

NEKAJ MISLI S I. NACIONALNE KONFERENCE ZA SOCIALNO DELO

Maja meseca lanskega leta je bila v Beogradu I. jugoslovanska konferenca za socialno delo. Konference se je poleg najvišjih predstavnikov družbeno političnega življenja (med drugim sta bila navzoča tudi Svetozar Vukmanović-Tempo in Lidija Šentjura), udeležilo nad 400 predstavnikov družbenih organizacij, sindikatov, gospodarskih organizacij itd. — Konferenca je trajala dva dni. Udeleženci konference so zelo živahno razpravljali o vseh problemih, zato je bil uspeh konference velik in pomeni močan prispevek k nadaljnjemu razvoju socialnih dejavnosti sploh, v gospodarskih organizacijah pa še posebej.

Prva nacionalna konferenca za socialno delo pri nas je bila organizirana v času, ko skrb za delovnega človeka ni le aktualna naloga, temveč predvsem vsakdanja in stalna naloga naše socialistične skupnosti. Zato bo prav, da se naši bralci, kakor tudi organi delavskega samoupravljanja in političnih organizacij o delu konference in zlasti o njenih zaključkih na kratko seznanijo. Na ta način bodo mnogo lažje razumeli mesto in vlogo uvedene strokovne socialne službe, ki je v okviru kadrovsko-socialnega sektorja.

Prva konferenca za socialno delo je imela predvsem delovni značaj. To pomeni, da je celotna razprava temeljila na konkretnih primerih oziroma problemih. Skoraj celotna razprava na konferenci je bila posvečena problematiki socialnega dela v gospodarskih organizacijah. Prav to daje konferenci posebno obeležje.

Dejstvo, da je konferenca obravnavala predvsem problematiko socialnega dela v gospodarstvu, govori o tem, da ta problematika danes ni samo pereča, temveč je predvsem aktualna, ker so se v naših delovnih kolektivih v pogojih družbene svojine nad proizvodnimi sredstvi in delavskega samoupravljanja, najprej in najdlje razvili socialistični proizvodni in družbeni odnosi, ki kažejo na bodoče reševanje socialnih problemov kot druž-

korščile postavljenih normativov! Naloga nikakor ni lahka, prepričan pa sem, da bo kolektiv vse predvidene in že izvedene ukrepe, ki imajo prejšnjo ugotovitev za cilj, v celoti razumel.

Da bodo delo in ti napor lažje stekli, moramo

- za vse izdelke izdelati specifikacije
- uvesti pravilen tehnološki postopek
- kontrola mora dosledno odkrivati napake in pomagati pri njihovem odstranjevanju

- v nekaterih oddelkih pa bi bilo treba uvesti kontrolo posameznih delavcev.

Uvajanje nagrajevanja po kakovosti je že doslej spodbudno vplivalo na delavce. Zato bi bilo treba tovrstno nagrajevanje še izpopolnjevati, kajti čim boljša in čim bolj kakovostna bo naša proizvodnja, tem višji bodo tudi naši osebni dohodki.

MIHAEL JEREB

beno ekonomskih vprašanj. Konferenca je obravnavala to problematiko tudi zato, ker ima naša družbena skupnost pred seboj razvoj socialističnega družbenega sistema, ki je podrejen temu, da storimo vse za čimboljše življenjske pogoje delovnega človeka. V polni meri se moramo zavedati, je bilo med drugim poudarjeno, kaj pomeni za nas človek proizvajalec in hkrati upravljavec. Človek proizvajalec in upravljavec skrbi za sedanjost in prihodnost, skrbi za proizvodnjo in potrošnjo, je ustvarjalec novih družbenih odnosov, uravnava pravilnosti in obveznosti, pri čemer vsklajuje inte-

njena skrb za reševanje številnih socialnih problemov. Zato je tudi v svojem programu, sprejetem na VII. kongresu, dala vsebino dela na področju socialne politike, ki ustreza novim pogojem, višjemu nivoju gospodarskega razvoja in izgradnje socialističnih in družbenih odnosov, upoštevajoč dosežane izkušnje iz prakse itd. Zato ni nič nerazumljivega, da so bili problemi s področja socialne politike po VII. kongresu ZKJ mnogo bolj jasni in perspektiva njihovega reševanja določena. Tako program kot tudi sklepi, sprejeti na VII. kongresu ZKJ, so dali močan poudarek na dejavnost vseh

Obvestilo bralcem

Revija »Sava« je glasilo našega delovnega kolektiva. — Da pa bi bila tudi v resnici naše glasilo, je potrebno tesno sodelovanje med uredniškim odborom in prav slehernim članom kolektiva. Vsakogar nekaj teži, vsak ima svoje probleme, bodisi v okviru tovarniških zidov, bodisi izven njih. Spregovorite o teh problemih ali pa nam jih vsaj sporočite. Le tako bo naše glasilo zares naše, saj smo odstopali prostor v našem glasilu vsakemu pametnemu predlogu ali pojavi.

Zato naj izzveniti to vabilo k sodelovanju kot poziv: »Sodelujmo vsi po svojih močeh v naši reviji«.

Uredništvo

rese posameznikov z interesi skupnosti, je ustvarjalec nove socialistične etike oziroma morale itd.

O vseh teh vprašanjih, kakor tudi o drugih, je razpravljal V. Kongres SZDL Jugoslavije, ki je bil lani pred konferenco. Kongres je zlasti razpravljal o našem družbeno ekonomskem razvoju v zadnjih nekaj letih. Hkrati pa je nakazal tudi smernice perspektivnega razvoja.

Tudi konferenca ni prezrla teh vprašanj. Nasprotno, posvetila jim je precej pozornosti. To je tudi povsem razumljivo. Ravno družbeno ekonomski razvoj v zadnjih nekaj letih nam je omogočil, je bilo poudarjeno v razpravi, da lahko danes že v vedno večjem obsegu rešujemo socialna vprašanja. Nadaljnja krepitev materialne podlage organov delavskega samoupravljanja in decentralizacija na tem področju odpirata še nove in ugodnejše perspektive za reševanje socialnih problemov. Vse te kakovostne spremembe na področju delavskega samoupravljanja pa bodo zahtevale smotrnejše in kvalitetnejše socialno delo v naših gospodarskih organizacijah.

Konferenca je ob nekaterih pomembnih dejstvih ugotovila, da smo v preteklem obdobju socialne dejavnosti, zlasti v gospodarstvu, zelo napredovali in da je zajamčen tudi nadaljnji, še mnogo večji napredek. Doseženi uspehi na področju socialne dejavnosti so torej evidentni. K temu je pripomogla zlasti naša ZK, kot tvorec in idejni usmerjevalec našega družbenega razvoja, ki je imela pri vseh svojih nastopih pred očmi človeka, saj je njena borba posvečena lepšemu življenju delovnih ljudi. Zelo razumljiva je

faktorjev v smeri stalnega izboljševanja življenjskih pogojev delovnih ljudi, bolj-ših delovnih, stanovanjskih, zdravstvenih in kulturnih pogojev, poudarek na dvig strokovnega, političnega in splošnega kulturnega nivoja, ki neposredno vpliva na dvig delovne storilnosti. — Sklepi VII. kongresa ZKJ dajejo poudarek na to, da je treba koordinirati pri planiranju ekonomske socialne politike na sploh.

I. nacionalna konferenca za socialno delo prav zaradi obširnih razprav in sprejetih smernic o socialni politiki, tako na VII. kongresu ZKJ, kot tudi na V. kongresu SZDLJ ni načelno razpravljala o socialni dejavnosti, pač pa mnogo bolj konkretno. To zlasti dokazujejo referati in koreferati, ki so bili ali prebrani ali pa samo posredovani udeležencem konference.

LR Slovenija je posredovala glavni referat in dva koreferata. Referat je podal tovariš Branko Babič, član RS Zveze sindikatov za Slovenijo, pod naslovom: Delavsko samoupravljanje in socialno delo. Referent je med drugim poudaril, da so temeljni nosilci kadrovsko-socialne politike v podjetju organi delavskega samoupravljanja. Nadalje je utemeljil, da je socialno delo v gospodarskih organizacijah nujno potrebno. Vendar reševanje socialnih problemov ni samo stvar socialnih delavcev, temveč vseh družbenih sil, ki zavestno in organizirano delujejo na izgradnji socialističnih družbenih odnosov. Socialni delavci, je rečeno v referatu, so samo strokovnjaki in socialna služba kot strokovna služba organov delavskega samoupravljanja.

NEKAJ MISLI S I. KONFERENCE ZA SOCIALNO DELO

Enega izmed omenjenih koreferatov je prispevala tovarna »Iskra« iz Kranja. — Poleg tega pa so še prispevala svoje koreferate naslednja podjetja: »Rade Končar« iz Zagreba, »Vaso Miskin — Črni« iz Sarajeva in »Komgrap« iz Beograda. Vsak od teh koreferatov je po svoje zelo zanimiv. Žal ne bo prostora, da bi lahko bralce o vsebini teh koreferatov seznanili. Zato pa si raje oglejmo še zaključke konference. Ti so v skrajšani obliki takile:

— Konferenca je predvsem ugotovila oziroma zbrala rezultate socialnega dela v preteklih nekaj letih pri nas in ugotovila, da so v tem preteklem obdobju vse socialne službe zelo napredovale v svojem razvoju, tako da postajajo sestavni del naporov komun, zlasti pa gospodarskih organizacij pri dvigu življenjskega standarda delovnih ljudi.

— Konferenca je ugotovila, da se mesto in vloga socialnega dela v osnovi spreminja, to pa zato, ker take pogoje omogoča današnja stopnja razvoja socialističnih družbenih odnosov kot neposreden proizvajalec odloča o višku svojega dela.

— Potrebe po socialnem delu v gospodarskih organizacijah ne prihajajo samo zaradi tendenc družbene skupnosti, da izboljša življenjske pogoje delovnega človeka, temveč sami delovni ljudje na delovnih mestih določajo, katere probleme bo treba reševati in katere službe ustanovljati. Vse to pa je odvisno od ustvarjenega dohodka gospodarskih organizacij.

— Konferenca je potrdila pravilnost postavljanja na dnevni red I. Konference za socialno delo, ravno vprašanje socialnega dela v gospodarskih organizacijah,

ker je bil ravno tu dosežen največji napredek v pogledu socialističnih družbenih odnosov itd.

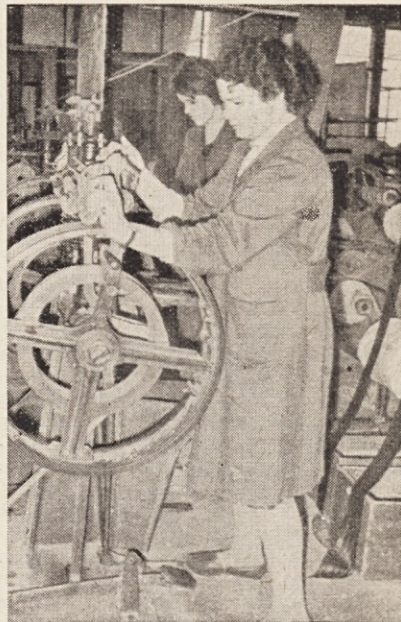
— Delovni kolektivi so vedno bolj zainteresirani za dviganje produktivnosti dela, tako posamezniki kot kolektivi, vse to s ciljem, da čimprej pristopijo k reševanju številnih problemov ljudi in s tem omogočijo hitrejšo dviganje produktivnosti dela, od česar pa v končni konsekvenci zavisi nadaljnje izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi.

— Strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje, zdravstvena zaščita, sprejemanje in uvajanje novih delavcev na delovna mesta, družbena prehrana, stanovanjska vprašanja, organizacija in izkoriščanje prostega časa, prevoz delavcev, skrb za posamezne kategorije delavcev — mladina, matere itd., rehabilitacija in prekvalifikacija invalidov, življenjski pogoji v družini itd. — vse to so problemi in vprašanja, ki se zaostrujejo s principi delitve dohodka glede na vloženo delo. To so istočasno socialni in ekonomski problemi gospodarskih organizacij. K reševanju teh problemov pristopajo delovni kolektivi zato, ker reševanje teh problemov vpliva na povečanje produktivnosti dela, razvija in krepi medsebojno solidarnost delovnih ljudi.

— Vsi omenjeni problemi se rešujejo tako v podjetjih kot v komunih, to pa dovede do novih kvalitetnejših odnosov med podjetji in komunom.

— Glede na celokupno dejavnost organov delavskega samoupravljanja, z nalogami socialne politike, ki skrbi za človeka, dovede do spoznanja, da je potrebno formirati razne službe in dejavnosti v vseh gospodarskih dejavnostih.

— Konferenca je nadalje ugotovila, da organi upravljanja že pristopajo k for-

Tudi naše žene so pridne pri delu

miranju strokovnih socialnih delavcev, oziroma ustanavljanju strokovnih služb z željo, da pri reševanju problemov ljudi strokovni socialni delavci uporabljajo strokovne metode, izkoriščajo izkušnje, se izogibajo nepotrebnih težav in najracionalnejše in enako izkoriščajo svoje sile in sredstva pri reševanju številnih problemov ljudi.

— Strokovne službe s svojimi strokovnimi analizami in kadri morajo pomagati, da bodo splošni načrti podjetij postali v polni meri ekonomsko-socialni načrti njihovega nadaljnjega razvoja.

— Konferenca je še ugotovila, da strokovni socialni delavec postaja vse bolj strokovnjak za reševanje kadrovsko-socialnih problemov delovnega človeka, in da strokovne službe postajajo službe organov delavskega samoupravljanja.

STEFAN HORVAT

Ali kakovost ustreza ali ne?

Prišli so in odšli...

V času od 1. januarja 1961 do 28. februarja 1961 se je na novo zposlilo 28 delavcev in uslužbencev, in sicer:

Cilk Krč, Milan Toporoš, Feliks Jenko, Anton Koželj, Marija Katuš, Franc Zeleznikar, Marija Brence, Slobodan Bajc, Anton Horvat, Marjan Zelnik,

ZAHVALA

Upravi podjetja, sindikalni podružnici, vsem sodelavkam in sodelavcem ter prijateljicam in prijateljem, se iskreno zahvaljujem za čestitke in darila ob moji petdesetletnici.

MANCA ZALAZNIK

Zvonko Vreg, Peter Oblak, Vojislav Mitrovič, Stefan Horvat, Milena Humar, Anton Kovač, Avgust Benedik, Peter Markovič, Angelca Vertačnik, Marta Jakša, Ivana Langerholc, Marjana Rosič, Milena Muzik, Jože Kocijan, Marija Šadl, Francka Dolinar, Darinka Kmetič, Ivana Kuclar.

Med tem pa je podjetje zapustilo 14 delavcev in uslužbencev:

Marinka Štajer, Anton Sajovic, Ivana Zakelj, Ivan Plantar, Jože Vesel, Jože Fende, Antonija Selan, Janez Likar, Franc Gerlica, Vojislav Mitrovič, Anton Koželj, Francka Negode, Janez Koražija, Pavel Svetelj.

v mehanični delavnici

Menda vsi poznate mehanično delavnico. Če ne drugače, pa vsaj takrat, ko se vam pokvari stroj, zlomi vijak ali pa mora stroj zaradi starosti v generalno popravilo. Da, takrat se nam lahko pridružite in z nami preživite del dneva. Toda — vnaprej vas opozarjam — boste pripravljani na vse, kajti naše delo je težko in naporno, pa tudi umazano...

Kdor prvič stopi v našo delavnico obrata I, mu bo pogled bržkone najprej obtičal na starih transmisijskih napravah, ki so sicer že prava redkost, a jih pri nas še vedno koristno uporabljamo za pogon dveh velikih planskih stružnic in stroja za skobljenje. Zadnje čase smo sicer dobili nekaj novih strojev, starejši pa so potrebni temeljite predelave.

Ker delamo zgolj v eni izmeni — z izjemo dežurnih ključavničarjev — se naš delovni dan prične ob šestih zjutraj. Ob tem času pa že tudi dobivamo prve »paciente«. Najbolj pogosti in najbolj pomoči potrebni so tisti od veloplaščev, ki s svojimi rakesto obolelimi cevkami čakajo na pomoč. Te cevke so od prve do zadnje potrebne zamenjave. No, in upajmo, da se bo to tudi kmalu zgodilo...

Zdaj si ogledjmo še za hip montažo križno navijalnega stroja. Pri vseh tovrstnih montažah je opaziti eno največjih pomanjkljivosti — premajhno zaščitno delavcev pred žarki, ki nastajajo pri električnem varjenju. Sam člen 94 v higiensko tehničnem pravilniku nam še ne ščiti oči pred njimi. Mnogo boljša bi bila zaščitna premična stena... Ker sem omenil križno navijalni stroj, naj še povem, da je že gotov in smo ga izdelali do določene časa, kljub pomanjkanju ustreznega materiala. Za ta uspeh gre priznanje vsem tovarišem, ki so ga izdelovali.

Toda ura je že devet. In čas našega polurnega odmora.

Kdo še ne ve za razprave v mehanični delavnici med malico? Največkrat so podobne razpravam v italijanskem parlamentu, kjer poslanci med seboj kriče obravnavajo svoje probleme. Tudi pri nas uporabljamo skoraj podoben »slog«. Pogovarjamo se o vsem mogočem: o še tako zapletenih mednarodnih problemih, pa tudi o pripravah novega pravilnika o razdeljevanju osebnih dohodkov. Zlasti slednji nam je dal veliko misliti. Ker je naša želja, da bi novi pravilnik resnično pravično urejal razdeljevanje osebnih dohodkov, o njem tudi mnogo razpravljamo. Želimo si, da bi z različni načini nekoliko kategorizirali naša dela, da bi torej za istovrstna dela dobil vsakdo enako plačilo, ne glede na sedanje tarifne postavke. Pri tem načinu bi mnogo pridobili zlasti mlajši ključavničarji, ki večsah opravljajo prav odgovorna dela, dasi ravno niso zanje tudi ustrezno nagrajevani. Pri malici boste tudi lahko izvedeli, da je večina za akordno delo in za delo

v kategorijah. V novem pravilniku o delitvi osebnih dohodkov naj bi bilo kar najmanj osebnega ocenjevanja. Tudi tiste skrite rezerve, ki še obstajajo za različni kulisami, bomo mnogo lažje našli, če bomo za vsako delo, ki ga opravimo, ustrezno nagrajeni; na podlagi truda, ki ga vloga posameznik ali vsa skupina.

NEKAJ DROBCEV O DELU NAŠE MLADINE

spoznavaj svoj obrat

Spregovoril bom o nekaterih problemih, kakor tudi nalogah, ki si jih je zastavila mladina v naši tovarni.

Tudi mladina našega podjetja se iz dneva v dan čedalje bolj zaveda večjih zahtev in nalog, s katerimi se srečujemo pri tako hitrem razvoju podjetja in hkrati s tem pri dvigu delovne storilnosti. Mladinci in mladinke se zavedamo, da je naša dolžnost čimbolj aktivno sodelovati v dogajanju in razvoju doma in po svetu. Prav tako čutimo tudi dolžnost povedati tisto, kaj mislimo in kaj čutimo. Doba šušljanja in razpravljanja po kotlih je za nami.

Menimo, da je pred nami še posebna dolžnost pridobivati si iz dneva v dan več strokovnega znanja, da bomo zmožni čimbolj koristiti svoji tovarni in vsej družbi. Živimo v času, ko napredna proizvodnja terja strokovno podkovanega človeka oziroma delavca. Pri tem mislim na kulturno, prosvetno in športno udejstvovanje.

Vsi ti činitelji so vplivali na to, da si je tovarniški komite mladine zastavil prav take naloge. Več mladincev in mladink se je udeležilo seminarjev in politične šole. Udeleževali smo se tudi predavanj, ki jih je organizirala organizacija Zveze komunistov in sindikat. Mladina v naši tovarni teži za vsestranskim strokovnim izobraževanjem.

Pri tem ima pomembno vlogo klub mladih proizvajalcev, ki s predavanji, filmi in poučnimi ekskurzijami širi naši mladini strokovno in splošno obzorje. Klub mladih proizvajalcev pripravlja tudi posebno prireditev »Spoznavaj svoj oddelek«. Pripravljamo tudi posebno anketo ter več strokovnih izletov.

Letos sta pred nami tudi dva pomembna zgodovinska datuma: 1. maj in 20. obletnica vstaje. Športniki se nanju že pripravljajo. V načrtu imamo še obiske partizanskih krajev na Primorskem in Dolenjskem. Obstaja pa tudi zamisel, da bi priredili nekaj prireditev v tovarni.

Njega dni smo imeli v mehanični delavnici uro, ki nam je merila točen čas priboda in odboda z dela. Samo eno napako je imela. Ta ura nam je sredi zime natiskeala prvomajske praznike, a nam jih na žalost, kljub temu, da smo verjeli v njeno nezmotljivost, niso priznali. Iztrošena je bila. Le s težavo smo jo odslovili z ugotovitvijo, da je zdaj mnogo bolj sodobno delati po učinku kot pa po urah.

Treba bo tudi poiskati način, da bomo ob tri četrt na dve še z veseljem pri stroju ali primožih. In to ne zaradi ure, pač pa z lastno voljo.

Zdaj se je odmor že dodobra končal. Konec pa je tudi našega sprehoda po mehanični delavnici. V kovačnici pa vam bo za slovo kovač Lojze še eno zapel.

ANTON NAGLIC

Poudariti moram, da nam pri našem delu in naših zamislih močno pomagajo vse množične organizacije, zlasti z veseljem pa smo sprejeli novice o nameravani graditvi samskega doma, saj bomo na ta način začeli reševati enega najbolj perečih problemov mladine v našem podjetju.

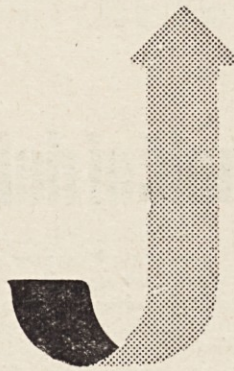
FRANC ROZMAN

PREBERITE TUDI TO

TERMIČNA RAZGRADNJA
SINTETICNEGA KAVČUKA

Masticiranje sintetičnega kavčuka je zaradi njegove drugačne strukture težje, kot naravnega kavčuka. Zaradi tega je prišlo do termične razgradnje. Ta ima pred masticiranjem tudi to prednost, da potrebuje namesto drage električne energije mnogo cenejšo paro. V nasprotju z masticiranjem poteka oksidativna termična razgradnja pri nespremenjeni površini elastomera, ki je stabiliziran s fenil-beta-naftilaminom in z majhnimi količinami železovih soli, pod pritiskom zraka približno 3 atm in pri temperaturi 100 do 150 stopinj Celzija. S tem se molekule razcepijo in elastomer se omehča. Proces se vrši v kotlih z dvojno steno, v katere vstopa zrak pod pritiskom. Važno je pri tem, da doteka zrak enakomerno in, da ga je dovolj. Dobro razsekljan in pravilno porazdeljen material, kakor tudi povišana temperatura pospešujeta proces. Poudariti je pa treba še to, da se buna nagiba k zamreženju molekul, zaradi česar začne trdota zopet rasti. Razgradnja poteka torej do nekega optimuma, kjer doseže trdota minimalno vrednost, kar je za nas ugodno, nato pa začenja zopet rasti. Tega se izogibamo.

Rdeči petelin je desetkrat „zakikirikal“

Po letu dni so na občnem zboru podali svoj obračun dela tudi naši gasilci. O delu društva je poročal Franc Cestina.

Kot je bilo razvidno iz poročila, je bilo delo gasilcev dokaj zadovoljivo, ob tem pa se je tudi pokazalo, da se naši prostovoljni gasilci zavedajo svojih dolžnosti.

stih. Zato je treba tudi druge člane kolektiva nenehno usposabljanje, da bodo sposobni priskočiti na pomoč v vsakem primeru, če bi bilo to potrebno.

Naše gasilsko društvo je v minulem letu nabavilo več gasilnih aparatov: petindvajset komadov T 15, dvajset ko-

madov CO₂, v obratu III. pa petnajst komadov T 15. Kupilo je tudi gasilno lestev, ki je bila nujno potrebna.

Društvo je dobilo od sindikalne podružnice pomoč v višini sto tisoč dinarjev. Priredili smo tudi poučno ekskurzijo v Mariborsko tekstilno tovarno.

Občni zbor je pozdravil tudi zastopnik občinske gasilske zveze, tovariš Blažič, ki je poudaril, da se naši gasilci zavedajo svojih dolžnosti in da so dosegli lepe uspehe. Direktor podjetja, tovariš Dolinšek, pa je zaželel, naj novi odbor posveti skrb razširitvi članstva, zlasti med ženami in mladino. Društvo naj tesno sodeluje s higiensko varstveno službo. Ko je govoril o dolžnostih gasilcev je omenil, do kakšnih katastrof lahko pride, če se vdamo malomarnosti in nepazljivosti.

Občni zbor je izvolil nov odbor, ki bo – upajmo – tudi v prihodnje skrbel za čimboljše uveljavljanje društva in uspehe gasilske službe v podjetju.

LOJZE ZALAR

Rdeči petelin je kar desetkrat »zakikirikal« v nekaterih naših objektih. Kar devetkrat pa smo že kar v kali zadušili požar. Le v obratu II je povzročil nekaj škode. Ta požar je bil v podstrešju, povzročil pa ga je varilni aparat.

Da ni bilo večje škode, je zasluga tudi v tem, da je gasilno orodje vedno na pravem mestu.

Društvo se je udeležilo več proslav, članstvo pa je imelo štiri mokre in sedem suhih vaj. Priredili pa so tudi dvanajst predavanj in vaje z gasilnimi aparati po posameznih oddelkih, ki se jih je udeležilo 296 delavcev in delavk. Tudi v obratu II je bilo deset predavanj in vaj z udeležbo 295 članov.

Pozorni na požar morajo biti ne le gasilci, pač pa tudi drugi člani kolektiva, zlasti tisti na ognjenevarnih me-

Kavčuk kot surov produkt ali pa kot vulkanizat je podvržen oksidaciji. Atmosferski vpliv kakor ikisi, ozon, sončna svetloba, toplota in pa sledovi gotovih soli težkih kovin nenehno vplivajo na kavčuk in ga polagoma spreminjajo.

Ze pionirji v gumarstvu so ta pojav poznali. Industrija kavčuka je v svoji prvi dobi prav razočarala, ker so izdelki iz nevulkaniziranega kavčuka kmalu postali nerabni; iz čevljev in gumiranega tekstila je kmalu nastala nerabna lepljiva masa.

Danes vemo zagotovo, da predstavlja ta pojav razgradnjo kavčukovih makromolekul, ki jo povzroči kisik iz zraka. To spoznanje pa danes industrija gu-

O RAZGRADNJI KAVČUKA

me tudi koristno uporablja. Da prihranimo energijo in skrajšamo čas mešanja z različnimi ingredienci, razgradimo kavčuk do neke gotove stopnje. To dosežemo z mehansko predelavo, s kisikom, termično ali pa s kemičnimi sredstvi (peptizatorji).

Mehanska razgradnja - masticiranje

Masticiranje je proces, ki se vrši ob stalnem deformiranju kavčuka v prisotnosti kisika. Verige molekul se pri tem cepijo, povprečna molekularna masa pa pada. Ta znaša pri dobro masticiranem kavčuku od 100 do 150 tisoč. Namen masticacije je – surov kavčuk tako omehčati, da se omogoči nadaljnja predelava.

Masticiranje naravnega kavčuka
Naravni kavčuk ima dolge, verigaste molekule, ki imajo nekatera aktivna mesta, ki rada reagirajo s kisikom. Po reakciji se molekula razgradi in material izgublja na plastičnosti. Če poskusimo masticirati v odsotnosti kisika, bo efekt minimalen, ker mehčamo samo z mehanskim trganjem molekul, ki je malenkostno.

Plastičnost masticiranega kavčuka lahko določimo po metodi Williams, Mooney, Wallace ali Defo.

Za masticiranje kavčuka uporabljamo danes tri vrste strojev: dvovaljčnik, mikser (Banbury, Werner - Pfeleiderer, Shaw) in Gordon plastifikator. Slednji deluje na principu brizgalnega stroja in omogoča kontinuirano delo.

Dvovaljčnik. Masticiranje na dvovaljčniku zahteva mnogo časa in električne energije. Zato moramo faktorje racionalne mehanske razgradnje dobro poznati. Zelo važna je temperatura. V splošnem velja pravilo, da je masticiranje tem hitrejše, čim nižja je temperatura kavčuka. Poskusi so pokazali, da je hitrost masticiranja najmanjša med 70 stopinjami Celzija in 120 sto-

pinjami Celzija. To se pravi, če hočemo hitro masticirati, moramo iti s temperaturo ali pod 70 stopinj Celzija ali pa nad 120 stopinj Celzija. Če masticiramo pri nizkih temperaturah, moremo posebno paziti na hlajenje, ker kavčuk sam ogreje valje. Transportni trak, ki odnaša kavčuk od dvovaljnika in ga nato zopet donša, pri čemer se kavčuk ohlaja, je v nekaterih tovarnah že zelo v rabi. Ponekod tudi kavčuk rahlo škropijo z vodo. Pri nižjih temperaturah vzbudi kavčuk občutek, kot da bi imel skelet, ki se pri masticiranju raztrga, če so pa valji toplejši, se kavčuk omehča in se vrtil, ne da bi se skelet poškodoval. V resnici pa velemolekule kavčuka nudijo pri hladnem masticiranju več odpora in se tako hitreje raztrgajo. Če je kavčuk vroč, je mehkejši, navzame manj energije, molekule se nekako obvarujejo in do razgradnje skoraj ne pride. Masticiranje je tem bolj učinkovito, čimmanj kavčuka je na dvovaljniku in čimožja je špranja med valjema. Tanka plast kavčuka se namreč mnogo hitreje ohlaja. Frikcija in obodne hitrosti valjev imajo majhen vpliv na masticiranje. Na eni strani se s tem poveča mehanična predelava, na drugi pa naraste temperatura, kar ni zaželeno. Normalno znaša

frikcija pri 60-colskem dvovaljniku, ki ga uporabljamo za masticiranje 1:1.2 z obodnima hitrostima 49 m : 59 m/min.

Mikser. V 6 do 8 cm debele kose razrezan kavčuk doziramo v prostor, kjer se vrtila dva rotorja v obliki vijaka. S pomočjo hidravličnega ali pnevmatskega bata pride elastomer v mešalno komoro. Hitrosti rotorjev so različne. Pri vrtenju rotorjev se kavčuk res dobro predela, naj bo med lopatami ali pa med lopatami in steno komore. V mikserju masticiramo hitro pri visokih temperaturah (130 do 160 stopinj Celzija). Potreben čas za masticiranje 100 do 150 kg naravnega kavčuka znaša povprečno nekaj minut. Produkt je enakomernejši, ker ni odvisen od individua.

Gordon plastifikator. Konstrukcija je slična brizgalnemu stroju. Kapaciteta je približno 2700 kg na uro. Temperatura kavčuka je višja od 120 stopinj Celzija. Razgrajeni kavčuk zapusti stroj s temperaturo 135 do 180 stopinj Celzija. — Zaradi tega moramo na dobro hlajenih dvovaljnikih izvlči tanke plošče in jih z vodo hladiti. Debele plošče se hladijo počasi in postanejo na površini zaradi zračnega kisika lepljive (termoplastifikacija).

Mineralna olja, maščobne kisline in njihove cinkove soli

Nekatera olja mnogo olajšajo masticiranje, njihovo delovanje je čisto fizikalno. Enako delujejo maščobne kisline in njihove cinkove soli. Vsa ta meččila povzročajo samo majhen padec viskoznosti, ki ga pa nikakor ne moremo pripisati kemičnemu efektu.

Kemična sredstva za razgradnjo

Ta imajo danes največji pomen. — Imenujemo jih tudi peptizatorje. Delujejo na čisto kemičen način. Doziranje se ravna po vrsti kavčuka, po delovanju peptizatorja, po zahtevani plastičnosti in po temperaturi. Do temperature 120 do 130 stopinj Celzija zadostuje 0,2 do 0,3 procenta glede na težo kavčuka, da dosežemo plastičnost, ki je potrebna za mešanje. Gotovo in hitro se peptizator porazdeli v kavčuku, če ga doziramo kot 10-odstoten batch. Eden prvih peptizatorjev je bil merkaptobenzotiazol, ki deluje tudi kot pospeševalec vulkanizacije. Izkazalo se pa je, da je pri vulkanizaciji delal težave. Tiuram pospešuje masticiranje pri gotovih neoprenskih tipih, pri tiokolih pa vulkacit DM in tiuram. Ker pa porabo peptizatorjev ne moremo dobro kontrolirati, se pojavljajo težkoče pri sestavljanju receptur. Nikoli ne vemo točno, koliko peptizatorja-pospeševalca je v kavčuku še ostalo nespremenjenega (kemično). Zaradi tega dajemo danes prednost peptizatorjem, ki na vulkanizacijo ne vplivajo (tipi: — RPA, pepton, renacit).

Ta sredstva imajo zaradi prihranka na času in energiji pri masticiranju ogromen pomen. Za dobro masticiran kavčuk potrebujemo 0,9 kWh/kg energije. Ta iznos se lahko z dodatkom peptizatorja pri temperaturi 120 do 130 stopinj Celzija zmanjša za 40 do 50 odstotkov. Čas masticiranja se reducira 20 do 5 minut. Kot so pokazali poskusi v novjšem času, učinkujejo ti peptizatorji samo v prisotnosti kisika in pospešujejo dejansko reakcijo med kisikom in kavčukom.

Za kvaliteto vulkanizata ni važno, na kakšen način je bil kavčuk razgrajen. Pri tem je važno samo to, da je isti kavčuk za gotovo razgrajen vedno do iste stopnje plastičnosti.

Zmesi iz premočno razgrajenega kavčuka so slabo odporne proti staranju. Zato moramo razgradnjo voditi tako, da ujamemo srednjo pot med obstojnostjo in dobro predelavo. ŽENER

Literatura: Gummi und Asbest 1960/9.

Termična razgradnja naravnega kavčuka

Termična razgradnja za naravni kavčuk nima posebnega pomena, bolj za sintetični kavčuk. Bale je treba razrezati na majhne kose, da lahko kisik doseže maksimalen učinek. Čimbolj je namreč kavčuk razpodeljen, tem večja bo njegova površina, ki pride v stik s

kisikom iz zraka. V tej smeri so naredili že več poskusov, toda vse metode so bile nerentabilne, bodisi zaradi dragih aparatov, bodisi zaradi neučinkovitosti postopka.

Š p O š r p t o Š p p t O r t

Naši odbojkarji so začeli

Odbojka, ki je imela pri nas že lepo tradicijo, je do danes počivala zaradi objektivnih razlogov. Le od časa do časa so posamezni člani na raznih sestankih izrazili željo po ustanovitvi odbojarskega kluba v naši tovarni. V prvi vrsti bomo morali dati pobudo tisti, ki smo že delali na tem področju, kasneje se nam bodo tudi ostali pridružili.

Na občnem zboru pred kratkim na novo ustanovljene odbojarske sekcije pri športnem društvu »Triglav« je bilo največ govora o ustanovitvi odbojarske lige na Gorenjskem. To zamisel smo pri nas kmalu osvojili, predvsem zato, ker so na razpolago igralci, ki so večinoma študentje. Po njihovi zaslugi je tudi vsak teden odbojarski trening. Trening pa je zastal, ker je trener zbolel. Tako smo zdaj brez človeka, ki bi skrbel za nadaljno rast odbojke v »Savi«.

Kljub vsemu pa smo dosegli nekatere uspehe, ki dokazujejo, sicer počasno, napredovanje odbojke v naši tovarni.

V tem času smo se udeležili dveh turnirjev in sicer: v Ljubljani in Kranju. Na troboju v Ljubljani so sodelovale ekipe STŠ (strojni oddelek), »Sava«, »STŠ« (splošni oddelek). Na turnirju je zmagala bolj rutunirana ekipa STŠ (strojni oddelek) pred »STŠ« (splošni oddelek) in »Savo«. Pri našem moštvu so bile slabe točke predvsem neviranost, pomanjkanje tehnike in kondicije. Zato bo za večje uspehe nujno potreben resen trening.

Na turnirju v Kranju so sodelovale ekipe STŠ (Kranj), STŠ (Ljubljana) in »Sava«. Po zelo zanimivih in živahnih tekmah, so se ekipe razšle z naslednjimi rezultati:

STŠ (Kranj) : STŠ (Ljubljana) 2:3
STŠ (Ljubljana) : »Sava« (Kranj) 1:3
STŠ (Kranj) : »Sava« (Kranj) 3:2

Želeti bi bilo, da se čimveč članov kolektiva vključi v našo sekcijo, kjer bodo našli razvedrilo, zadovoljstvo, hkrati pa bodo krepili lastno zdravje.

Za smeh IN RAZVEDRILLO

NAGRADNI NATEČAJ

Kljub temu, da vsakdanje delo, tako v tovarni kot izven nje terja celega, resnega človeka, se vendar na vsakem koraku pripeti kaj zanimivega, prešerno vselega in smešnega. Največkrat celo nehote. Tovariš se pošali s tovarišem, temu uide iz ust ta domislica, drugemu spet druga. In zakaj jih ne bi zabeležili? (Seveda je pri tem treba upoštevati mero dostojnosti in res zdravega humorja.)

Uredništvo naše revije se je zato odločilo razpisati med kolektivom nagradni natečaj za »HUMOR IZ NAŠEGA PODJETJA«. Primite za pero, stresite svojo duhovitost tudi na papir, uredništvo pa bo vsako objavljeno anekdoto (ki bo ustrezala poprej omenjenim merilom) tudi honoriralo. Upajmo, da skrinjice v obratih ne bodo ostale prazne.

UREDNIŠTVO

BREZ PRIMERJAVE

Bilo je lani, ko nam je tovariš Zalar pojasnjeval, kako bomo morali opraviti inventuro, da bo kar najbolj točna. Med drugim je tudi dejal, da bo iz skladišča surovin in gotovega blaga pobral vso kartoteko... Pa se je oglašil naš Tone, vodja skladišča surovin:

– Seveda, vzeli boste kartoteko, da ne bo mogoče narediti nobene primerjave! Tone bo pa šel v arest! Vsi smo se zakrohotali. Drugi dan pa ustavi Toneta Mirko iz »priprave«:

– Ali veš Tone, da je glede kartotek in tvojega aresta že vse urejeno? – ?!

– Veš kako je: Ker boš šel kmalu v pokoj, smo se dogovorili, da boš arest odsedel, ko boš imel čas! Saj veš, da ne bi delo trpelo... Zato ti ga bodo tudi preložili...

MOLČEČNOST

V tovarni za konserviranje žgancev, je predsednik delavskega sveta oštel svojega tovariša – tudi člana delavskega sveta:

– Ti, Polikarp, tebe pa na sejah delavskega sveta še nisem videl odpreti ust!

– Kako da ne, mu odvrne prijatelj. Kadarkoli ti govoriš, vedno zeham...

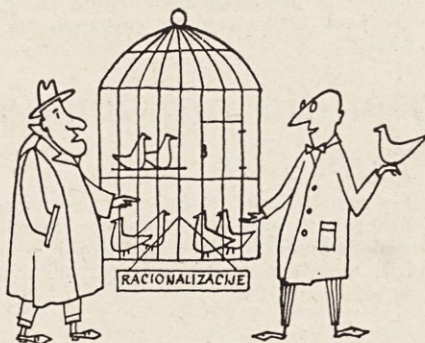
POSETNICI

ANKA BOLTAR

ERNI MAKS ŠUMA
CELJE

KAKŠNO DELO OPRAVLJATA V TOVARNI?

O RACIONALIZACIJAH

– Po čem pa prodajaš te golobčke?
– Hja, kakor je! Nekateri so po 15 tisoč dinarjev, drugi pa veljajo 25.000 dinarjev.

– Čemu tako različne cene?
– Veš, to pa zaradi tega, ker so različnih pasem! Niso namreč moji, skupaj sem jih zbral iz različnih golobnjakov...

ŠTEVILČNICA

11 7 6 12 – 8 – 9 8 10 – 2 3 5 10 –
4 6 2 1 3 – 7 6 4 10

1 2 3 4 = kos kruha

5 3 2 6 7 = gozdni sadež

8 9 10 8 = listina

11 12 10 = dragocena tekočina

ZA PRAZNIK

A	I	R	D
Ž	A	A	O
M	N	N	M
E	C	E	S

ZLOGOVNICA IZ ZLOGOV

	1	3
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		

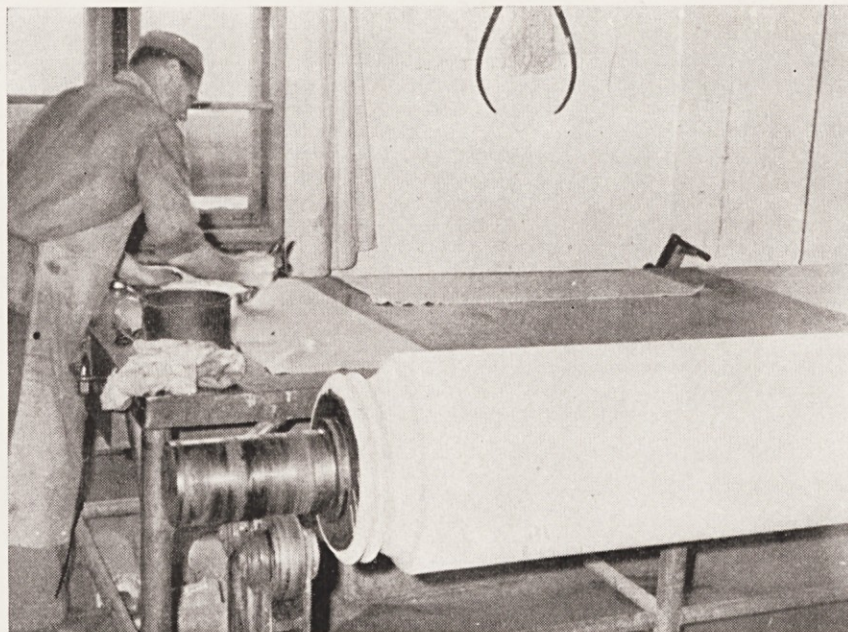
BA – BI – BIJ – BÖR – CA – CE
– CAJ – ČIS – DA – DIL – E – EV
– GUR – I – IS – IZ – JA – JA – JE
– KA – KA – KO – KRE – KRO –
KSAN – LEC – LER – LJI – LO –
LO – NE – NI – NI – NIER – NIK
– NOST – O – O – OB – OS – PA
– RA – RAI – RI – RO – SEL – SOD
– STOP – SVA – TI – TIL – TRI –
VEC – VI – VID – VSI – ZE – ZI.

SESTAVI IN VPIŠI V LİK BESEDE
NASLEDNJEGA POMENA:

1. AFRIŠKA VODNA ŽIVAL, 2. DAR,
3. NAVADA, 4. KNEZ MONAKA, 5.
NAMISLJENA PREDSTAVA, 6. MOŠKO
IME, 7. FRANČOŠKA REKA, 8.
PREDHODNIK, 9. SOKRATOVA ŽENA,
10. SODNI SKLEP, 11. ZAVOJEVALEC,
12. DEŁ HIŠE, 13. BAJESLOVNO
BITJE, 14. VİR ENERGIJE, 15. SNAŽILKA,
16. ODKRITOSRČNOST, 17. TURŠKI
DRŽAVNIK, 18. SODOBNI ANGLEŠKI
DRAMATIK, 19. NADLEŽEN ČLOVEK.

Prva in tretja črka vsake besede,
brane navzdol, dajo neko smisel.

Na vsakem delovnem mestu bijejo člani našega delovnega kolektiva boj za izpolnitev plana. To je naša najpoglavitejša naloga

In prišel je dan izplačila...
Delo enega meseca se bo pokazalo v
bolj ali manj zajetni kuverti...

Glasilo delovnega kolektiva Tovarne gumijevih izdelkov »SAVA« Kranj — Izdajatelj: Uprava podjetja — Ureja uredniški odbor: Štefan Gruber, Franc Rozman, Vladimir Lah, ing. Cvetka Maksin, Franc Celestina, Mirko Brezar, Miran Rižner, Jožica Kerstein, Anton Naglič, Alojz Zalar, ing. Meta Duhovnik, Marko Stuhec — Glavni urednik: Iztok Ausec — Glasilo izhaja vsak drugi mesec — Tiskin klišejci: Casopisno podjetje »Gorenjski tisk« v Kranju

